

AR JAU PASKUTINĖ VINIS I LIETUVOS SUVERENITETO KARSTĄ?

Jonas Avyžius

Vis daugiau neabejingų Lietuvos likimui piliečių supranta, ką reiškia valstybės saugumui karinio tranzito įteisinimas. Nereikia manyti, kad tai laikinai plūstelėjusi pilietinio sąmoningumo banga, kuri tuoj pat atslūgs, kai Isakovas su Bulovu sukirs rankomis. Atvirkščiai: susitarimo pasirašymas (jeigu taip įvyks) tik dar labiau išjūdinys visuomenę ginti Lietuvos suverenitetą.

O ką aukštieji valstybės pareigūnai, kurių rankose ne tik saldi valdžia, bet ir atsakomybė už padarinius? Ar jie bent kiek prisimena 1939 metų rudens istoriją, kai Lietuva buvo įviliota į spąstus, uždėjus ant kabliuko gardų jauką – Vilniaus kraštą?

Deja, ne. Respublikos prezidentas ir toliau lieka kategoriškas šiuo klausimu: patinka kam ar nepatinka, bus

atidarytas koridorius Rusijos kariniam transportui per Lietuvos teritoriją. Veidu į Maskvą, nugara į Vilnių – tokia Jo Ekscelencijos pozicija. Kai matome ta pačia poza ir premjerą su vyriausiu derybininku, nejučiomis šmėsteli prieš akis marionėčių teatro scena, kur kažkios nepaaiškinamos jėgos, susijusios nematomais siūlais su Kremliaus bokštais, tampo tragikomedijos herojus. Jų fone, žinoma, minia statistų, gyvenančių tik sau ir šia diena ir pamaldžiai žiūrinčių savo aukštiesiems patronams ir burną.

O šitiems žūtbut reikia įrodyti, kad vadovaujamasi gera valia ir šviesiu protu. Bet kaip padaryti, kad tauta, matydama juodą, galvotų matanti baltą? Tad ir graibstomi už skvernų Vakarų valstybių premjerai ir presiden-

tai, norint išgauti autoritetingą patvirtinimą: girdi, kas čia blogo, jei kaimyno vežimas su dinamito dėžėmis darės pro kito kaimyno langus kada panorėdamas.

Ponams, kurių langai už šimtų kilometrų, be to, gerai apkaustyti NATO pinučiais, gal ir nieko. O mes jau mokytis, gerai žinome, ko verti panašūs Vakarų politikų padorinimai, gana jų prisiklausėme po karo, kai pavergtoji Lietuvoj kraujas liejosi. "Lai-kykitės, išlaisvinsim!" Penkiasdešimt metų "laisvino", tuščiais žodžiais guosdami prievartaujamą Lietuvą. O kai ji pagaliau nubloškė nuo savęs prievartautoją, tie patys dviveidžiai uždėjo kitą plokštelę: tėviškus patarinėjimus toliau likti vyresniojo brolio šeimoje.

Be abejo, Anglijos premjeras su Prancūzijos prezidentu dideli autoritetai ne vien ponui A. Brazauskui. Bet man atrodo, kad sprendžiant lemtingus valstybei klausimus daug svarbiau atsiklausti savo tautos. Žmonių, kurie poną A. Brazauską rinko, kuriuo patikėjo, būdami įsitikinę, kad jo duota priesaika saugoti valstybės suverenitetą nebus vien šventagiška melagystė. Ir, žinoma, suprasdami, jog ne aukštosios minėtų Vakarų valstybių galvos skins Lietuvos karinės sutarties su Rusija vaisius, o jais nuodysis mūsų tauta, gerai pažįstanti išdavystės skonį.

Diskusijų eiga karinio tranzito klausimu aiškiai parodė, kam naudingas toks susitarimas. Subyrėjo smėliu lipdytas Rusijos šalininkų teiginys, esą mūsų didžioji kaimynė negalinti be karo tako per Lietuvą palaikyti gyvybiškai svarbaus ryšio su Karaliaučiaus sritimi. Netiesa: yra toks ryšys, pačių rusų (Nukelta į 3 psl.)

Lietuvos politinių partijų KREIPIMASIS

I EUROPOS POLITINES PARTIJAS

Rusijos valdžia eskaluoja karo veiksmus prieš Čečėnijos Respubliką. Naudojama karinė aviacija ir sunkioji šarvuota technika. Bombarduojami miestai ir kaimai, žūsta gyventojai, didėja pabėgėlių skaičius, ryškėja naujo ilgo karo Europoje židiny.

Mes kreipiamės į Europos politines partijas, kviesdami tiesiogiai ir per savo šalių Vyriausybės paveikti Rusijos Vyriausybę, kad būtų nutraukti prievartos veiksmai prieš Čečėnijos Respublikos valdžią ir ją remiančius gyventojus. Būtina siekti taikos sureguliuojimo derybų keliu.

Lietuvių tautininkų sąjunga – R. Smetona

Lietuvos Demokratų partija – J. Tautiškas

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga – B. Gajauskas

Lietuvos Centro sąjunga – R. Ozolas

Lietuvos Krikščionių demokratų partija – P. Katilius

Lietuvos Socialdemokratų partija – R. Dagys

Tėvynės Sąjunga – Lietuvos konservatoriai – V. Landsbergis

1994 m. gruodžio 1 d.

EKONOMIKOS MINISTRUI SUNKU

Tėvynės Sąjungos frakcija pokalbiui apie apverstą aukštyn kojomis ekonomiką buvo pasikvietusi ekonomikos ministrą Aleksandrą Vasiliauską.

Jau po pirmųjų klausimų apie dirbtinai palaikomą lito stabilumą (nuo birželio iki rugpjūčio pinigų kiekis apyvartoje padidintas 150 mln. Lt) ir užsienio prekybos deficitą (jis šiemet gali sudaryti apie 2 mlrd. Lt) ekonomikos ministras prisipažino "atsidūręs sunkioje situacijoje". Jo nuomone, diskusijoje dėl pinigų ir finansų politikos turėjo dalyvauti ir finansų ministras, ir Lietuvos banko pirmininkas. O pats ekonomikos ministras sakė lito devalvavimo dar nematęs ir nemanęs, kad dėl nesubalansuoto eksporto ir importo reikėtų keisti lito kursą.

Sunku p. ministrui buvo diskutuoti ir dėl užsienio komerciniuose bankuose laikomo 500 mln. dolerių Lietuvos valiutos rezervo. Pasi-

rodo, biudžetė visai nenumatyta iš to valiutos rezervo, laikomo užsienyje, gauti palūkanų.

"Kai užsienio bankai neduoda palūkanų, ar nevertėtų patikrinti kai kurių atsakingų valstybės pareigūnų asmenines sąskaitas?", – klausė Tėvynės Sąjungos valdybos pirmininkas G. Vagnorius. Ministras tvirtino nežinąs, kokiomis sąlygomis užsienio bankuose yra laikomas valiutos rezervas ir kokie palūkanų procentai už tuos 500 mln. dolerių turėtų būti.

Nesutiko ekonomikos ministras ir su teigimu, kad 2-3 kartus dirbtinai sumažinus realiąsias gyventojų pajamas, tiek pat sumažėja perkamoji galia ir gamyba.

"Daug ką reikia permąstyti. Tačiau daug kur mūsų požiūriai ir politiniai siekiai skiriasi", – šitaip įvertino susitikimą su Tėvynės Sąjungos frakcija A. Vasiliauskas.

(Nukelta į 3 psl.)

Latvijos Prezidentas Guntis Ulmanis susitikime su verslininkais kalbėjosi su IB Communications prezidente Ingrida Bubliene.

Latvijos Prezidentas Guntis Ulmanis, viešėdamas Clevelande, susitiko su latvių bendruomenės atstovais. Nuotraukoje, sėdi iš kairės: Silvija Dreimanis, prezidento kancelerijos viršininkė, Konsulas Peteris Jurjans ir žmona Baiba, Latvijos Prezidentas Guntis Ulmanis ir žmona Aina, Latvijos Ambasadorius Washingtonė Ojars Kalnīns, Anita Baumanis ir Latvijos Ambasadorius JT Aivars Baumanis. Stovi trečias iš kairės (už konsulo Jurjans) pulk. Algis Garlauskas.

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVOS PREZIDENTO VIZITAS VATIKANE IR ITALIJOJE.** Trečiadienį su trijų dienų vizitu į Vatikaną ir Italijos Respubliką išvyko Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Kartu su juo išskrido devynių žmonių oficiali delegacija. Joje – A. Brazausko duktė Audronė Usonienė, Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys, Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais ambasadorius Justas Paleckis, Seimo kancleris Neris Germanas ir Seimo narė Irena Šiaulienė, Vilniaus universiteto rektorius Rolandas Pavilionis, Prezidento atstovas spaudai Nerijus Maliukevičius. Lietuvos delegaciją lydi 23 verslininkai, o apie vizitą pranešinės vie-nuolika žurnalistų.

Prezidento A. Brazausko vizitas Romoje prasidėjo susitikimu su Italijos Respublikos Prezidentu Oscar Luigi Scalfaro. Tą pačią dieną Lietuvos Prezidentas ir delegacija susitiko su Italijos Deputatų rūmų pirmininke Irene Pivetti, Respublikos Senato pirmininku Carlo Scognamiglio, Turino bei kitų Italijos miestų verslininkais.

Antrąją vizito dieną Prezidentas pradės susitikimu su Italijos spaudos atstovais. Vėliau Algirdas Brazauskas lankysis Italijos pramoninkų konfederacijoje, Paveikslų galerijoje, Lietuvos atstovybėje prie Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO). Penktadienį numatyta Prezidento Algirdo Brazausko ir jį lydinčios delegacijos audiencija pas Popiežių Joną Paulių II. Po to įvyks susitikimas su Vatikano valstybės sekretoriumi kardinolu Angelo Sodano, Prezidentas lankysis Siksto koplyčioje ir Šv. Petro bazilikoje.

Paskutinįją vizito Vatikane ir Italijoje dieną taip pat numatyta susitikti su Maltos ordino didžiuoju magistru, aplankyti Lietuvos ambasadą prie Šventojo sosto bei Maltos ordino.

• **PREZIDENTAS DAR KARTĄ SIŪLYS SEIMUI GENERALINIO PROKURORO KANDIDATŪRĄ.** Kitą savaitę Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas pasiūlys Seimui kandidatą į Generalinio Prokuroro postą. Šį antradienį Seimas nepatvirtino Prezidento dekreto skirti į šias pareigas Vidaus reikalų ministerijos Tardymo departamento direktorių Justiną Vasiliauską.

Pagal neseniai priimtą įstatymą Generalinis Prokuroras turėjo būti paskirtas iki gruodžio 1 dienos. Seimui teks padaryti šio įstatymo pataisą.

Generalinio Prokuroro kandidatūra tapo šios savaitės politinių ginčų objektu. Seimo dešinioji opozicija Prezidento pralaimėjimą (o būtnet jis labiausiai gynė savo statytinį) laiko LDDP pralaimėjimu.

Neatmetama galimybė, jog Prezidentas dar kartą pasiūlys tą pačią kandidatūrą. Tačiau šis atvejis, ekspertų nuomone, bus rimtas išbandymas LDDP frakcijai. Ji, iš vienos pusės, turės parodyti, jog ištikima Prezidentui, kurio autoriteto dėka 1992 metais laimėjo Seimo rinkimus, o iš kitos – neabejotinai atsiskleis prieštaravimai jos viduje.

Nuo 1990 metų kovo pabaigos iki šiol Lietuvos Generalinis prokuroras yra Artūras Paulauskas. Generalinę Prokuratūrą bei jos vadovą visą laiką kritikavo tiek Vytauto Landsbergio vadovaujama Aukščiausioji Taryba, tiek dabartinis Seimas. Daugiausiai priekaištų susilaukta dėl to, kad Generalinė Prokuratūra pernelyg politizuota, mažai kėlė bylų ekonominiams nusikaltimams. Artūro Paulausko populiarumas visuomenės apklausose labai pakilo po to, kai jis, palaikydamas kaltinimą žurnalisto Vito Lingio nužudymo byloje pareikalavo nuteisti mirties bausme Borisą Dekanidzę, o Aukščiausiasis Teismas pripažino, jog nužudymo organizatorius buvo Borisas Dekanidzė ir paskelbė nuosprendį, kurio reikalavo Generalinis Prokuroras.

Justinas Vasiliauskas apie 20 metų dirbo tardytoju, pastaraisiais metais buvo Vidaus reikalų ministerijos, tardymo departamento direktorius. Svarstydami jo kandidatūrą Seime parlamentarai ir teisininkai sakė, kad jis yra labai kvalifikuotas tardytojas, tačiau prastai žino prokuratūros darbo specifiką.

• **APTARTI INTEGRAVIMOSI Į EUROPOS SAJUNGA KLAUSIMAI.** Lietuvos siekis integruotis į Europos Sąjungą, NATO ir kitas tarptautines struktūras kontinento šalių vadovams yra žinomas, pirmadienį surengtoje spaudos konferencijoje teigė Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas, vadovavęs praėjusią savaitę iš Vokietijos Heseno žemės grįžusiai delegacijai.

Lietuvos atstovai dalyvavo šios žemės sostinėje Vysbadene vykusiam "Europos savaitės" forume, taip pat Heseno žemėje rengiamų Lietuvos kultūros dienų atidarymo iškilmėse.

Du kartus per metus rengiamame forume įvairių valstybių politikai aptaria Europos integracijos klausimus. Forume Č. Juršėnas perskaitė pranešimą apie Lietuvos integraciją į Europos ekonomines ir gynybos struktūras.

Spaudos konferencijoje jis priminė forume girdėtas mintis, jog pirmosios būsimų Europos Sąjungos narių eilėje – Lenkija ir Vengrija, po jų išsiričiau Malta, Kipras, Slovakija, Bulgarija, Rumunija, Baltijos šalys ir Slovėnija.

Lietuvos laukia daug sudėtingų uždavinių stojant į šią tarptautinę organizaciją – pertvarkyti ir sureguliuoti ekonomiką, plėtoti parlamentinę demokratiją, suderinti mūsų šalies įstatymus su tarptautiniais reikalavimais, teigė Seimo Pirmi-

Gina arkivyskupą

Italų spauda mini spalio mėn. mafijos nario Vincenzo Calcara padarytą pareiškimą tardymo metu (jis nutaręs bendradarbiauti su prokuratūra), kad buvęs Vatikano banko prezidentas, arkivyskupas Povilas C. Marcinkus priėmęs iš mafijos vadovų 8 milijonus dolerių į Vatikano banką. Tie pinigai buvo nar-kotikų prekybos pelno dalis.

Į tai lapkričio 17 d. atsiliepė Vatikano finansų tvarkytojas, kardinolas Rosalio Castillo Lara: "Tai grynas prasimanymas, visiška fantazija. Jau daug metų arkivyskupas Marcinkus gyvena

ninkas. Kitų metų pradžioje svarbu apsvarstyti žmogaus teisių gynimo konvenciją. Lietuvai teks nuspręsti, ar daryti joje pataisas, ar ratifikuoti konvenciją su išlygomis.

• **LIETUVOJE DIDŽIAUSIAS ALGAS GAUNA DIRBANTYS FINASINIO TARPININKAVIMO SFEROJE.** Statistikos departamento duomenimis, per spalio mėnesį vidutinis darbo užmokestis Lietuvoje padidėjo 4 procentais, minimalus gyvenimo lygis – 10 procentų ir sudarė atitinkamai 386,52 litus bei 55 litus. (Pagal oficialų kursą litas yra lygus 0,25 JAV dolerio).

Spalio mėnesį Lietuvoje infliacija sudarė 2,8 procento. Taigi atlyginimai padidėjo beveik pusantro karto labiau negu infliacija.

Statistikos departamento duomenimis, spalio mėnesį labiausiai padidėjo valstybiniame sektoriuje dirbančių žmonių vidutinis darbo užmokestis – 5,5 procentais.

Kaip ir ankstesniais mėnesiais, spalį Lietuvoje geriausi buvo piniginio tarpininkavimo sferos darbuotojų atlyginimai. Jų atlyginimų vidurkis sudarė 1122,29 lito ir buvo 9,1 procentais didesnis negu prieš mėnesį.

Spalio mėnesį mažesnius už vidutinį atlyginimus gavo žemės ūkio, švietimo, sveikatos ir socialinio aprūpinimo, kitų sferų darbuotojai.

• **LENKIJOS PREZIDENTAS PRITARIA BALTIJOS IR VYŠEHRADO ŠALIŲ VADOVŲ SUSITIKIMUI.** Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas gavo Lenkijos Prezidento Lecho Valensos atsakymą į savo anksčiau rašytą laišką Lenkijos vadovui, pranešė Eltai Prezidento atstovas spaudai. Jame Lietuvos Prezidentas rašė, kad "Lietuva ir Lenkija padėjo tvirtus pamatus tarpvalstybiniais santykiams, atitinkantiems šiulaikinės Europos standartus, tačiau ateitis, kurią mes projektuojame, reikalauja naujų drąsių sprendimų". Algirdas Brazauskas laiške siūlė surengti Baltijos šalių ir Vyšehrado vadovų susitikimą.

Savo atsakyme Lechas Valensa pareiškė pritarimą šiai iniciatyvai. "Susitikimas yra būtinas, siekiant išsiaiškinti ir aptarti politines ir ekonomines permainas kaimyninėse šalyse", rašoma Lenkijos Prezidento laiške. Jis taip pat pabrėžė regioninio bendradarbiavimo tarp artimiausių kaimynų svarbą. Pasak Lenkijos Prezidento, Baltijos ir Vyšehrado valstybės gali pasiekti šioje plėtojimo reikšmingų laimėjimų.

Kitą savaitę po Europos šalių vadovų susitikimo Budapešte numatytas Baltijos šalių vadovų susitikimas Prahoje su Čekijos Prezidentu Vaclavu Havelu. Šio susitikimo iniciatorius yra Čekijos Prezidentas.

• **LIETUVOS, LENKIJOS IR RUSIJOS PARLAMENTARŲ SUSITIKIMAS ĮVYKS KITAIŠ METAIS.** Seimo Pirmininkas Česlovas Juršėnas pokalbyje su Eltos korespondentu patvirtino, kad Rusijos, Lenkijos ir Lietuvos parlamentarų susitikimas, kuriame buvo numatyta apsvarstyti pasienio bendradarbiavimo klausimus ir parlamentarų reikšmę jo plėtojimui, atidedamas. Jį atidėti paprašė Rusijos Federacijos Tarybos pirmininkas Vladimiras Šumeika.

Laiške Lietuvos Seimo Pirmininkui Vladimiras Šumeika sako, kad jis negali atvykti į susitikimą dėl labai įtemptos padėties Čečėnijoje. Jis pasiūlė parlamentarų susitikimą surengti kitų metų pavasarį.

Česlovas Juršėnas pasakė sutinkąs su Vladimiro Šumeikos pasiūlymu. Jo nuomone, tam pritar ir Lenkijos Senato vadovai.

• **ČEČENIJOS PARLAMENTAS PRAŠO VYTAUTO LANDSBERGIO TARPININKAVIMO.** Antradienį Seimo dešinėsios opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis gavo telegramą iš Čečėnijos parlamento pirmininko Isos Idigovo. Telegramoje prašoma, kad V. Landsbergis sutiktų būti tarpininkas Rusijos ir Čečėnijos konflikte.

V. Landsbergis į Čečėniją nusiuntė atsakomąją telegramą, kurioje padėkojo už pasitikėjimą ir pranešė, kad sutinka priimti tokį pasiūlymą. Jis taip pat pareiškė didelį susirūpinimą dėl naujų bombardavimų.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Amerikoje. Aš tikras, kad kažkas bando padaryti jį atpirkimo ožiu, siekdama pridengti įvairius nusikaltimus pareiškė kardinolas Lara.

Moterys valdžioje

Daug kur pasaulyje moterys dar neturi lygių teisių su vyrais, ypač politikoje. Lietuvių išeivijoje tenka džiaugtis, kad moterys užima daug kur vadovaujančias vietas. Šiuo metu Amerikoje moterys vadovauja: BALFui, Lietuvių Bendruomenei, Lietu-

vių Žurnalistų Sąjungai, Chicago Lietuvių Tarybai ir kitur. Lietuvoje jau turėjome moterį ministrų kabineto pirmininkę K. Prunskienę. "Draugą" redaguoja vien moterys.

Išsivysčiusio pasaulio parlamentuose jau veikia nemažai moterų. Norvegijoje ir Suomijoje moterys seimuose užima apie 40 nuoš. vietų. Daugiau kaip 30 nuoš. dirba Švedijos ir Danijos parlamentuose. Olandijos seime moterų – 25 nuoš. Kiek mažiau jų – Austrijoje, Kanadoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Ispanijoje, Vengrijoje, Belgijoje. Europos seimuose mažiausiai moterų yra Rumunijoje. Paskutiniuose JAV rinkimuose balsuotojai padidino išrinktų moterų skaičių po vieną daugiau Senate ir Atstovų rūmuose. Vis tiek JAV moterys Kongrese teturi tik 7 nuoš. atstovų. Daug priklauso nuo balsavimo sistemos. Moterų dalyvavimas politikoj daugiausia pasireiškia šalyse, kur veikia proporcinės reprezentacijos sistema.

Estijos problemos

Didysis Estijos kaimynas – Rusija atmetė Estijos reikalavimą pripažinti tarptautinę sienų sutartį, Maskvos pasirašytą Tartu mieste 1920 metais. Pokarinė sovietų valdžia, antrąsyk okupavusi Estiją, 1945 m. atkirpo nuo Estijos apie 2,000 kvadratinį kilometrų žemės plotą ir prijungė jį prie Rusijos. Dabartinė estų vyriausybė negali atsisakyti šio žemės ploto, nes balsuotojai tokio žingsnio niekad nedovanotų. Estai siūlė Rusijai kreiptis į Tarptautinę Hagos teisimą, žadama susitikti, su jo sprendimais, kokie jie bebūtų, tačiau Rusija atsisakė, sakydama, kad tai jos vidaus reikalas ir niekas negali į jį kištis.

Estijos užsienio reikalų jaunas ministras Juri Luik labai stengiasi, kad Estija būtų priimta į NATO, tačiau, stebėtojų manymu, ši organizacija vengia net svarstyti kandidatūrą tokių valstybių, kurios turi neišspręstų sienų ginčų. Rusijos spaudimas estų vyriausybei vis auga. Prezidentas Jelcinas neseniai pasiskundė, kad "Estijos skundai ir priekaištai nustatė Vakarus prieš Rusiją". Šitoks Tartu sutarties nepaisymas yra geras pavyzdys, kaip negalima pasitikėti rusų pasirašomom sutartim.

Europos ekonomistai pripažįsta, kad Estijos ekonominės reformos vyksta labai gerai. Visuminis gamybinis

(Nukelta į 9 psl.)

(B.B.) -OOO- ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave, Cleveland, OH, 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – UŽ skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NEGALIMA NUO SAVO ŠEŠĖLIO PABĖGTI

Juozas Žygas

Tik vaikai bežaisdami, bando nuo savo šešėlio pabėgti. Kuomet vaikai tai daro – tai galime lengvai suprasti. Bet kuomet suaugę, dargi vyriausybės žmonės taip elgiasi – tai yra gerokai sunkiau suprasti. Dabartinė Lietuvos vyriausybė ir Seimo LDDP frakcijos vadovybė, yra sudaryta iš "buvusiųjų". Tai vis CK nariai, buvę kandidatai, arba partines mokyklas baigusieji. Tad "partija" (mano pabr. J.Ž.), ta "umbilical cord" tebėra. Be partinių įgaliojimų ir rekomendacijų, beveik visos durys yra uždarytos. Paskutiniu metu ministrų kaitaliojimas padažnėjo. Ir naujai paskirtieji yra žymiai blogesni, už tuos kurie buvo. Čia tas "blogumas" reiškia, kad buvo aukščiau partinėse pakopose pakilę. O, kaip žinome, partinėse pakopose kilimui, gražios akys, daug reikšmės neturėjo.

Paskutinis paskyrimas tai, kaip spaudoje buvo rašoma: "poetas J. Nekrošius, paskirtas švietimo ministru". O dabar pažiūrėkime, ką apie jį rašo Tarybų Lietuvos enciklopedija. "Nekrošius Juozas (g. 1935.XII.21 Rimigailiuose (Raseinių rj.). LTSR valst. veikėjas, poetas. LTSR nusipelnęs kultūros veikėjas (1985). TSKP narys (1960). 1964 baigė Vilniaus un-to istorijos ir filologijos f-tą. 1964-73 LKP CK darbuotojas. Nuo 1973 Valstybinio leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto pirm. 1976 – 1986 LKP revizijos komisijos narys. Nuo 1986 kandidatas į LKP CK narius. Nuo 1975 LTSR AT deputatas ir t.t." Manau, kad jo nuopelnai yra labai aiškūs. Tik klausimas kam?

Su tokia partine patirtimi ir ryšiais, aiškiai matome, kad dabartinei vyriausybei yra labai "savas" žmogus! Visi nauji paskyrimai yra

maždaug panašūs. **CK nariai** (mano pabr. J.Ž.) vėl į valdžią grįžo. Esant tokiai padėčiai, nenuostabu, kad žmonės tai mato ir spauda rašo. Tad ir nenuostabu, kad buvę komunistų partijos vadai, partijos vardu Tautos neatsiprašė, bet, kaip matome, su partija ryšių dar net nenutraukė. Vardo pakeitimas, tik dėl žmonių akių tėra! Tad gal ir suprantamas jų pasipiktinimas, kuomet net užsienio spaudoje, apie juos rašoma, kaip apie "buvusius komunistus". Kokie čia "buvusieji"?! Net A. Brazauskas yra tuo labai pasipiktinęs!

"Brazauskas nenori, kad Lietuvos valdžia būtų laikoma ekskomunistine. Vilnius, lapkričio 9 d. (AGEPLA) – "Vakarai Lietuvą laiko paskutine tarp Baltijos valstybių pagal reformų eiga "skundėsi Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, spalio 27 d. Grįžęs iš kelionės į Paryžių. (...) Sunku esą suprasti, kodėl jam klijuojama buvusio komunisto etiketė: LKP ekonomikos veikėjas 1988 m. tapo Respublikos vadu, nes pritarė suvereniteto ir reformų idėjai". Dėl to jo minėto "suvereniteto", tai galima suabejoti. Aš savo archyve turiu: 1988, 89 ir 1990 m. medžiagą, kuri to jo minėto "suvereniteto" rėmimo nepatvirtina.

"1989 m. kovo pradžioje susitikime su "Vilmos" gamybinio susivienijimo kolektyvu jis kalbėjo: ...kuriname socializmą TSRS sudėtyje. Jokio kito kelio nėra ir negali būti"... Kraštutiniai lozungai – išstoti iš Tarybų Sąjungos sudėties, paskelbti nepriklausomą Lietuvą – mums nepriimtini" (Sovietinė Lietuva ir jos veikėjai psl. 151). Bet istorijoje turėtų būti pažymėta, kad netiesioginiai jis buvo užuovėja atgimimo bangai.

AR JAU PASKUTINĖ VINIS Į LIETUVOS SUVERENITETO KARSTĄ?

(Atkelta iš 1 psl.)

pripažinimu, daug pigesnis – Jūros kelias. Kritikos neatlaikė ir kitas tvirtinimas, žadėjęs iš karinio tranzito didelį uždarbį Lietuvai. (Jeigu apskritai galima laikyti uždarbiu prekyvima valstybės interesais.)

Taigi iš visos gražiai suksintos puokštės, kuria tikėjosi būti pagerbta mūsų aukštoji valdžia, teliko viena gėlytė: didžiausio palankumo prekybos sutartis. Antri metai ja mosuojama, todėl gerokai apvytusi. Bet Lietuvos vairininkai, paėmę nenukrypstantį kursą į Rytus, vis dėlto tikisi pamerkti ją į priplėkusią "tautų draugystės" vazą ir atgaivinti.

O ką mūsų seni geradariai rusai? Šypsosi į apykaklę ir mosuoja savo palankumo masalu tarsi gardžiai kvepiančia dešra patiklaus lietuvių panosėje. Labiausiai, žinoma, ji kvepia biznio žmonėms, kuriems, su mikroskopine išimtimi, svarbiausias dorovės ir patriotizmo matas – pinigai. Bet gerai apsižiūrėkit, mieli ponai, ar ta dešra nepašvinkusi? O jei dar ne, ar ilgam laikymui pagaminta? Ir pagaliau, ar jos gamin-

tojas patikimas partneris, jei tiek laiko savo išgirta patiekalą demonstruoja, o atsikąsti neduoda. Net stambus Rusijos valdžios šulas Šumeika, su karališku trenksmu atvažiuojęs į svečius ir davęs geležinį pažadą išjudinti klausimą iš mirties taško, pasirodė visiškai bejėgis.

Tai kaip galima tikėti didžiojo kaimyno žodžiu, kuris niekada nebuvo ištesėtas, neišsunkus sau naudos? Tuo labiau, kad tas kaimynas ne mažiau už išmaldos prašytoją užlopytu užpakaliu, nors ir bando jį dangstyti imperialistiniu patriotizmu.

Tad nejaugi legendinė palankumo sutartis vienintelis išsigelbėjimas Lietuvai? Jau taip nusivare nuo koto kompetentingų valdžios vyrų dėka, kad susitikę tokį pat elgetą turime kišti ranką į jo skylėtą krepšį ir nužemintai linkėti dar nežinodami, ką iš ten ištrauksim? Neįtikėtina, neteikia tai niekam garbės, aukštieji ponai. Gal imkim ir pasitvarkykim taip savo namuose, kad galėtume apsieiti be tarptautinės labdaros iš tekančios saulės šalies? Rusija turi naftos, o mes neišnaudojame galimybes papildyti val-

stybės biudžetą, paskelbus totalinę taupymo programą.

Bet čia jau atskira ir didelė tema. Tik tiek pasakyčiau, kad valstybės lėšų švaistymas yra pasiekęs apogėjų. Vien masinės valdininkų kelionės į užsienius šalies gyventojams kainuoja milijonus. O iki begalybės išpūstas valstybės valdymo aparatas (įskaitant ir savivaldybes), nuo viršaus iki apačios susaistytas kyšininkavimu, tikra biurokratizmo tvirtovė, kurios įgula nuolat papildoma, prigalvojant naujų pareigybių. O prezidento "gera širdis" atleidinėti nuo mokesčių įtartinus verslininkus, premjero dar geresnė – užkrauti naujus mokesčius ant skurstančių piliečių pečių. Pagaliau valdančios aukštuomenės privilegijuotas gyvenimo būdas, irgi gerokai išmelžiantis ir taip liesą valstybės iždą. Aš jau nekalbu apie pusvelčiui išpardavinėtus ir tebeišpardavinėjamus privatizuojamus objektus – visų Lietuvos gyventojų turta, kurio iššvaistymas galbūt viena svarbiausių mūsų valstybės nuskurdinimo priežasčių.

Kaip matome, skęstantieji, užuot griebęsi už Rusijos numesto šiaudelio, verčiau kabintys į čia pat prie savo krantų plūduriuojanti rąstą.

(LIETUVOS AIDAS 1994-11-16)

Konferencijos "Mūsų pozicija karinio tranzito klausimu" REZOLIUCIJA

Politinė sutartis su Rusija dėl karinio tranzito per Lietuvą pakibo kaip Damoklo kardas virš mūsų Nepriklausomybės. Socialinės apklausos rodo, kad tik 4 procentai Lietuvos gyventojų pritartų šiai sutarčiai, istumiančiai Lietuvą į karinę Rusijos erdvę. Tokia sutartis smarkiai pablogintų ir Lietuvos žmonių ekonominę būklę, nes atskirtų Lietuvą nuo stabilų, turtingų Europos valstybių sąjungos.

Į Lietuvos piliečių chartijos būstinę nenutrūkstamu srautu plaukia žmonių parašai, remiantys "Atsisaukimą dėl Lietuvos saugumo" (Lietuvos aidas" 1994 08 11). Gauta jau daugiau kaip 10 tūkst. tokių laiškų. Nerimą ir protestą dėl Lietuvos Vyriausybės neatsakingos politikos reiškia įvairiausių profesijų žmonės – gydytojai, mokytojai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, menininkai, darbininkai, ūkininkai, teisininkai, dvasininkai, kariškiai, architektai, inžinieriai, mokslininkai, politikai, žurnalai, sportininkai, verslininkai ir t.t. Tai reikšmingi asmeninio apsisprendimo ir pilietinio sąmoningumo aktai, liudijantys, kad mūsų visuomenė ne-

sileidžia apmulkinama oficialių raminančių pareiškimų. Nepritaria sutarties dėl karinio tranzito pasirašymui ir Lietuvos Seime atstovaujamos politinės partijos, išskyrus vienintelę izoliuotą LDDP.

Konferencija nutaria:

1. Reikalauti, kad Lietuvos Vyriausybė nutrauktų gėdingas derybas su Rusija dėl karinio tranzito sutarties ir nepasirašytų jokios sutarties tuo klausimu.

2. Reikalauti, kad Lietuvos Vyriausybė pertvarkytų karinio tranzito taisykles pagal tarptautines konvencijas ir neleistų Rusijos kariniams pervežimams naudoti Lietuvos oro erdvės.

3. Siūlyti visoms opozicinėms Lietuvos politinėms partijoms, kad jos įsipareigotų, atėjusios į valdžią, denonsuoti karinio tranzito sutartį, jeigu ją pasirašytų A. Brazausko sudaryta LDDP Vyriausybė.

4. Įspėti Lietuvos dabartinės valdžios pareigūnus, kad pasirašydami karinio tranzito sutartį su Rusija jie pažeistų Lietuvos Respublikos Konstituciją bei konstitucinį aktą "Dėl Lietuvos Respublikos nesijungimo į poso-

vietines Rytų sąjungas" ir įvykdytų sunkų valstybinį nusikaltimą.

Kviečiame inteligentiją viešuose renginiuose ir kitais būdais aiškinti visuomenei prazūtingus Lietuvai karinio tranzito padarinius, o mokslines bei kūrybines organizacijas ir visas partijas – aiškiai pareikšti poziciją šiuo klausimu, gyvybiškai svarbiu Lietuvos ateičiai.

Konferencijos prezidiumo vardu hab. dr. Vytautas Kubilius

Vilnius, 1994 m. lapkričio 12 d.

EKONOMIKOS MINISTRUI SUNKU

(Atkelta iš 1 psl.)

Tėvynės Sąjungos valdybos pirmininko nuomonė apie diskusiją tokia: "Nerimas dėl pinigų ir finansų politikos nesumažėjo. Susidarė įspūdis, kad daug ko nesusi-gaudo Vyriausybė, kad Ekonomikos ministerija nežino, ką daro Finansų ministerija, o ši – ką Lietuvos bankas. Galbūt ne tik koordinavimo čia trūksta, bet veikiama pagal keistą programėlę, dirbtinai sunkinant įmonių būklę ir žmonių gyvenimą. Ar iš tikro yra toji keista programėlė, mes pamatysime po kelių mėnesių. Kai Vyriausybė priims arba atmes mūsų siūlymus, kaip atgaivinti ekonomiką".

Laima Juodelytė (LA)

Sukaktys, kurių neminime... – 5

MISLĖ: LAISVĖS KOVOTOJAI AR KARO NUSIKALTĖLIAI?

Antanas Dundzila

Aurelija M. Balašaitienė 1994-X-24 d. DRAUGE peržvelgė NEW YORK TIMES 1994-X-6 laidoje paskelbtą straipsnį apie Vilniuje surastą bolševikmečio aukų kapinyną (sakoma, ten net apie 500 lavonų) ir savo straipsnį užbaigė šitaip: "Taigi ir dabar nežinia, ar mūsų brutaliai nužudyti partizanai turi būti gerbiami kaip laisvės kovotojai, ar pasmerkti kaip 'karo nusikaltėliai'. Tai ne vien istorinis paradoksas, bet ir mįslė, kurios joks išminčius nepajėgs išspręsti."

Tai stebinantis – nors, tiesa, nebenaujas – teigimas. Nežinia, ar už tokias išvadas A. Balašaitienei bei DRAUGUI reikėtų dėkoti ar tik pečiais patrukčioti; sakyčiau, kad tai gal irgi mįslė, kurios joks išminčius nepajėgs išspręsti. Šiais metais jau syki pavaišinti visuomeniniais pinigais PLB-ės išleista "Kovų ir kančių istorija", rizikuosime šį teigimą apie partizanus pagromuliuoti. Kadangi čia nekalbėsime apie mūsų žymūnų dabartinį metą jau taip stropiai ginamą savą garbę, bet tik apie šandien visai vartomą, prieš pusšimtį metų kovojusių Lietuvos partizanų vardą, tai gal už šias mintis niekas nei manęs nei DIRVOS į teismus netemps...

A. Balašaitienės pareiškimo esmėje glūdi vienas klausimas ir vienas teigimas. Klausimas: ar mūsų partizanai buvo laisvės kovotojai ar karo nusikaltėliai? Teigi-

mas: tai neišsprendžiama mįslė. Prie jų šio straipsnio rėmuose ir susikaupsime.

Svarbu svarstymą pradėti su tam tikru Lietuvos padėties apibrėžimu – neginčytiniais teiginiais, nes be jų būtų tik strėlių laidymas į padanges. Gi tokių, strėles į padanges šaudančių atletų, šandieną irgi sutinkame.

Mano teiginys Nr. 1 yra toks: II-jo Pasaulinio karo metu Lietuva turėjo du priešus, Vokietiją ir Sovietų Sąjungą; abu kraštai Lietuvai yra daug, žiauriai nusikalte. Kalbėdami apie ano karo įvykius ir jo pasekmes, šio fakto neišleiskime iš akių.

Savo teiginį Nr. 2 remiu 1980 m. Tomo Remeikio (1, p.44) autoritetu: kai 1944 m. sovietai Lietuvą vėl okupavo, siekdama nudelsti Lietuvos sunaikinimą, rezistencija perėjo į ginkluotą pasipriešinimą naujam okupantui, tačiau artimoje ateityje laukdama atviro konflikto tarp rytų ir vakarų. Partizaninės rezistencijos karinės ir politinės vadovybės kūrimą bei vadovavimo kryptį jau šiais laikais išsamiau dokumentavo Dalia Kuodytė (2).

Teiginys Nr. 3: Karo meto istorijas paprastai rašo karą laimėjusieji. Tos istorijos išeina, mandagiai kalbant, visokios. Tai tačiau nereikia, kad karo audroje Lietuva neturėjo savo interesų bei požiūrio į karo meto įvykius. Čia kaip tik teigsiu, kad toks požiūris buvo, jis

prieštarauja sovietų–rusų prirašytoms "istorijoms" ir tiems kitiems – tendencingiems, istorinių strėlių šaudytojams.

Su šiomis prielaidomis einu į iškeltą, labai jautraus ir svarbaus reikalo svarstymą. Svarstymą sudarys žvilgsnis į tris A. Balašaitienės suminėtus veiksmus: Lietuvos laisvės kovotojus, karo nusikaltėlius ir tą mįslę. Po šios įžangos, šią savaitę pasvartysime laisvės kovotojų sąvoką bei etiketę. Sekančią savaitę kibsime prie kaltinimo karo nusikaltimų nuodėme bei prie mįslės.

Ar laisvės kovotojai?

Apart sovietinių "istorikų" (bei jų pataikūnų) niekas neneigia, kad šiame šimtmečiuje lietuviai siekė nepriklausomybės. Net trimis atvejais dalis tautos ginklu už ją kovojo. Nepriklausomybės kovas 1918–1920 m. Lietuva laimėjo, jos tapo pamoka ateičiai. Antra, vėl kilus vokiečių – rusų karui, tauta išėjo su 1941 m. Sukilimu. Lietuviškieji interesai Sukilimą laiko tiek kariniu, tiek politiniu laimėjimu, nors irgi maurojama, kad tai buvo "sakralinė klaida" (čia atskiras klausimas, kitai progai). Trečiasis teisėtos laisvės ginklu siekimo įrankis buvo 1944 – 1953 m. partizanų judėjimas. Žvelgiamieji į jį iš dviejų pusių – kaip į organizuotą, kolektyvinę akciją ir kaip į individualiai pasirinktą partizano kelią.

Kolektyviniai, partizanų vadovybės tikslai maždaug 1944 – 1948 m. bėgyje buvo aiškūs. Pasirinkta atvirai kovoti, nes prireikė kraštą ginti nuo sunaikinimo (1) ir užsienyje sovietų skelbiamo melo; kovojant laukta pažadėto Atlanto Chartos įgyvendinimo, kuris turėjo vėl atnešti laisvę Lietuvai. Labai konkrečiai partizanai gynė gyventojus nuo okupanto teroro, stabdė kolonizaciją, trukdė bolševikinius rinkimus, tramdė laisvės siekimo išdavikus bei aršesnius kolaborantus. Visa tai yra taurus, didžiulis partizaninių kovų, partizaninio judėjimo nuopelnas, taškas.

Po, maždaug, 1948 m. partizanų padėtis pasidarė tragiška. Dar gyviems išlikusiems ir į partizanus vis naujai besijungiantiems vyrams bei moterims kelio nebebuvo atgal. Į kovą stojančiam individui tai reiškė beveik tikrą mirtį Lietuvoje arba fizinį sunaikinimą Sibire. Fizinis sunaikinimas Sibire grėsė beveik kiekvienam lietuviui, ne tik partizanams.

Kolektyviniai imant, organizuota partizanų kova turėjo aiškų lietuviškųjų interesų tikslą. Tai buvo 1918–1920 m. savanorių ir 1941 m. Sukilimo įrodyta Lietuvai laisvės siekimo tąsa.

Dar būtų galima klausti:

ar partizanai savo vedamą karą laimėjo? Į šį klausimą būtina atsakyti pilnai ir preciziškai. Sutiksiu, kad siaurai galvojant, partizanai savo karo nelaimėjo – rusai ir sribai partizanams nekapituliovo. Bet tuo pačiu atsikvėpimu pridursiu kitą, visų tautų partizaniniams karams reikšmingą teigimą: nė vienos tautos partizanai vieni patys nelaimėjo nė vieno anuo metu vykusio partizaninio karo! Tai gi partizaninio karo nelaimėjo nei prancūzai, nei belgai, olandai, norvegai, lenkai, graikai, jugoslavai, nelaimėjo nei rusų partizanai. Tuose visuose kraštuose vokiečių okupacijai galą padarė žygiuojančios milijoninės armijos, bet ne kraštuose veikiantieji partizanų būriai. Tik, lyginant su kitais kraštais, lietuviams dar buvo lemta beveik 50 metų kentėti, kol, galų gale, 1990 m. liepto galą priėjo Maskvos įtūpdyto Algirdo Brazausko okupacinė valdžia bei valia.

Tačiau nors ir kaip kitur – specifiniai partizaninio karo nelaimėjimai, Lietuvos partizanai Lietuvai iškovojo kelis labai reikšmingus rezultatus. Ačiū partizaniniam karui, kad šiandien rusų kolonistų Lietuvoje yra proporcingai mažiau, negu Latvijoje ar Estijoje. Tai konkretus laimėjimas, aiškiai, matomas ir suprantamas šiais laikais! Iš partizaninių kovų taip pat buvo paveldėtas laisvės siekimo testamentas, vėliau susiformavęs disidentų judėjime, Katalikų Bažnyčios kronikoje, Sąjūdyje bei 1990–III-11 d. Nepriklausomybės atstatyme. Visa tai yra aiškūs, kituose pavergtuose kraštuose sau palyginimo neturintys, partizaninio karo pa-

sėkų laimėjimai.

Individualiai į partizanus besijungiančio jaunimo padėtis yra sudėtingesnė, bet irgi suprantama bei pateisinama. Kęstutis Girnius ją plačiai ir įtikinančiai apžvelgia savo knygoje (3, p. 110). Šio klausimo tyrinėtojai yra suregistravę apie pustuzinį apibendrintų priežasčių, lėmusių asmeninius sprendimus partizanauti. Iš jų keturios, visų minimos, yra šios: (1) pirmosios bolševikų ir vokiečių okupacijos patirtis, (2) nežabotas sovietinis teroras pirmaisiais pokario metais, (3) vakarų intervencijos viltis ir (4) patriotizmas.

Aš čia labiau iškelčiau dar mobilizacijos į sovietų kariuomenę priežastį. Mobilizacijos grėsmėje vyrai rizikavo mirti Lietuvos laisvės siekiančiame partizanų judėjime, bet ne kovoje ar tarnyboje už okupanto interesus. Reikšminga, kad, stodamas į sovietų kariuomenę, lietuvis vyras gal būtų išvengęs šiaip jau garantuoto Sibiro. Nežiūrint to, daug kas nuėjo partizanauti.

Taigi, tiek kolektyviniai, tiek individualiai vėl iškyla patriotizmas. Visa tai ryškina vien tik teigiamą požiūrį į laisvės kovotojų sąvoką bei etiketę.

Išnašos: (1) T. Remeikis, *Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945-1980*, knyga, 1980; (2) D. Kuodytė, *"Rezistencijos vyriausiosios karinės ir politinės vadovybės kūrimas"*, DARBININKAS 1994 perspausdino iš LIETUVOS AIDO Nr. 106, 107, 111; (3) K. Girnius, *Partizanų kovos Lietuvoje*, knyga, 1987.

(Pabaiga sekanciam numerijje)

(1994-XI-25)

LIETUVIAI PRADĖJO ŽYGI I HORNŲ KYŠULI

Pirmadienį į Buenos Aires išskrido du klaipėdiečiai buriuotojai – "Lietuvos ryto" žurnalistas Gediminas Pilaitis ir architektas Ričardas Ramanauskas. Argentinos sostinėje jie papildys "Aurabank" jachtos igulą ir drauge su profesionaliu jūrininku burlaivio kapitonu klaipėdiečiu Jonu Limantu bei buriuotoju kauriečiu Linu Ivanausku išplauks į rizikingą žygį. Vyrai tikisi Magelano sąsiauriu apiplaukti Ugnies žemę ir paskiekti paslaptį Hornų kyšulį.

Kiek žinoma, šis kelias – nepaprastai pavojingas. Jame nuolat siaučia permainingų kryptų vėjai, grumiasi Atlanto ir Ramiojo vandenynų keliųjų potvynių srovės, šėlsta bangos.

Buriuotojai įsitikinę, kad žygis su jachta aplink pasaulį nėra pilnavertis, jei liko neapiplaukti du labiausiai nutolę kyšuliai – Gerosios Vilties

ir Horno.

Praėjusio žygio aplink pasaulį metu visi keturi buriuotojai Gerosios Vilties kyšulį apiplaukė, tad liko tik Hornas.

Anglų pastatyta ir Olandijoje pirktą 9 metrų ilgio jachtą "Aurabank" apie gruodžio 10 dieną iškels bures ir Atlanto vandenimis pasuks Pietų ašigalio link. Burlaivis aprūpintas būtinomis saugios navigacijos ir ryšio priemonėmis.

Maždaug tuo pačiu metu iš Ramiojo vandenyno pusės į Magelano sąsiaurį tikisi iplaukti ir kita Lietuvos jachta, vadovaujama kauniškio kapitono Igno Minioto.

Sakoma, kad prieš Antrąjį pasaulinį karą tokį žygį padarė būsimeji Lietuvos jūrų kapitonas, plaukioję mokomaisiais suomių laivais. Bet jachtos su Lietuvos valstybine vėliava uolėti Horno krančiai dar nėra matę.

ELTA

Kermošinės kapuose 1989.09.06 atkasti penkių partizanų palaikai: būrio vado Ramanausko, Miežlaidžio ir Matulevičiaus. Kiti du nežinomi.

POLITINĖ ANALIZĖ AMERIKOS DEMOKRATIJOS KIEK JI PADEDA LIETUVAI

Vytautas Šeštokas

Š. m. lapkričio 8 dieną įvyko Amerikos valdžios organų rinkimai. Šį kartą, vedant priešrinkiminę propagandą, aukštesniuose respublikonų sluoksniuose buvo pakeista rinkiminė propogandos taktika, kuri ir atnešė jiems teigiamus rezultatus. Pirmiausia tai buvo galima pastebėti, kad centro vadovybė šį kartą atkreipė didesnę dėmesį į Amerikos etnines grupes. Mūsų lietuviškų laikraščių įdėti lietuvių respublikonų gausūs skelbimai spaudoje ir per radiją, pakankamai nušvietė kandidatų siekius – kvalifikacijas, kas ir lietuvių tarpe įnešė didesnę norą balsuoti už respublikonų kandidatus.

Kitą gerą rinkiminės propogandos aspektą respublikonai panaudojo televizijoje. Keletą mėnesių prieš rinkimus atsirado tūlas Rush Limbaugh, kuris kiekvieną dieną per televiziją ir radijo stotis iškėlė tiek daug demokratų partijos "šunybių", ko eilinis amerikietis niekad ir nežinojo. Patarlė sako, kad "lašas po lašo ir akmenį pratašo", buvo laiku ir planingai panaudota respublikonų rinkiminėje kompanijoje.

Netgi ir mažu skirtumu pralaimėjęs rinkimus kandidatas į senatą respublikonas iš Kalifornijos Mike Huffington pareiškė, kad buvo verta kovoti panaudojus 50 milijonų dolerių.

Tačiau kandidatės Diane Feinstein vyras milijonierius paleido į apyvertą dar daugiau milijonų dolerių žmonos laimėjimui pasiekti.

Svarbiausias rezultatas

yra, kad pirmą kartą po 40 metų respublikonai laimėjo rinkimus į Senatą ir Kongresą.

Pirmas respublikonų žingsnis yra grąžinti maldą į mokyklą, kurią liberalūs demokratai su teismo pagalba prieš keletą metų pašalino.

Dabar politiniai strategai suka galvas, kaip bus sudarytas bendras susitarimas ir nuolaidos. Žinoma, tas nebus lengva padaryti, nes jau dabar abi pusės rengiasi atkakliai kovai.

Šis respublikonų laimėjimas sumaišė demokratų kortas. Pralaimėjus New Yorko gubernatoriui Cuomo, Kalifornijos gubernatorių Pete Wilson, tikriausia bus kandidatas 1996 metais į prezidentus.

Ateitį nulems svarbiausias motyvas, kuri partija sugebės geriau spręsti ekonomines ir sveikatos problemas, patenkinti darbininkų atlyginimus ir sugrąžinti skolas. Politinis jėgų balansas po šių rinkimų pakrypo į respublikonų pusę. 1992 metais respublikonai prarado savo prezidentą, tačiau 1994 metais demokratai prarado senato ir kongreso kontrolę. Šie metai yra pavadinti politine 1994 metų revoliucija. Per ateinančius dvejus metus bus išvystyta didesnė konfrontacija 1996 metų rinkimams.

Dabar sakoma, kad kova su rinkimais pasibaigė, bet mūšis Washingtone dėl ateities tik prasidėjo.

Kalbant kas Lietuvai ar bendrai užsienio politikai, respublikonų ar demokratų valdymas, atneštų naudos, čia reikia padėti tašką ir

Po L. Fondo vajeaus koncerto St. Petersburg, Fl. L.F. įgaliotinė Janina Gerdvilienė, solistė Virginija Bruožytė – Muliolienė, akompaniatorė Margareth Douglas ir Marytė Miklienė.

pagalvoti.

Iš praeities gerai prisimeiname, kas pirmas 1991 metais, Lietuvai atgavusiai nepriklausomybę, ją viešai pasaulyje pripažino. Tai buvo Islandija, po jos sekė kitos valstybės, pagaliau Gorbačiovas, tik po jo pasekė Bushas.

O ką gero nuvykęs į Rygą šį pavasarį prez. Clintonas pasakė padėsimui Baltijos valstybėms? Atsakymas: nieko. Amerika esant reikalui jų negins ir už jas nekovo.

Paskaitykite Lietuvos laikraščius, kiek Amerika yra padariusi piniginių investicijų į Lietuvą, palyginus su Vokietija. Atsakymas: beveik nieko.

Todėl baigiant reikia mums ir toliau likti realistais. Ameriką domina gamtos turtai ir biznis. Jų abiejų negausimas Lietuvoje Amerikos nedomina.

Amerikos moralinė pagalba Lietuvai – Taip. Ekonominė – Ne.

ISPŪDINGA LIETUVIŲ FOTO PARODA

Šiomet jau 23-čią kartą buvo surengta kasmetinė lietuvių fotografijos paroda "Čiurlionio" galerijoje Chicagoje. Anksčiau šiose parodose dalyvaudavo tik išeivijos fotografai, o prieš maždaug 5 metus pradėjo gausėti ir tėvynėje gyvenančiųjų tautiečių darbų. O šioje parodoje Lietuvos fotografai jau dominuoja ir tai yra geras ženklas, nes tenyškščiai foto menininkai yra gerokai daugiau pažengę už svetur gyvenančius mūsų tautiečius.

Šių metų tematika buvo gana liūdna, ką galima suprasti iš jos įvardinimo: "SKAUSMAS IR LIŪDESYS". Todėl parodos lankytojams ji didesnio džiaugsmo nebeteikė, nes iš galerijos sienų žvelgė liūdni veidai, žuvusiųjų ar kenčiančiųjų giminių vaizdai.

Parodos uždarymui lapkričio 11 d. jaunimo Centro kavinėje buvo surengta vakaronė ir premijų įteikimas laimėtojams. Visos trys pagrindinės premijos buvo paskirtos svečiams iš Lietuvos. Pirmąją premiją buvo atžymėta Snieguolė Michelkevi-

čiūtė, antrąją – broliai Černiauskai, o trečiąją – garsusis fotomenininkas Antanas Sutkus. Garbės atžymėjimą gavo chicagietė Aldona Kaminskienė. Kadangi laimėtojų iš Lietuvos nebuvo, premijų čekius perėmė kita fotografe iš Vilniaus Džoja Barysaitė. Premijas perdavė dr. M. Budrienė.

Šią parodą bei vakaronę surengė Budrio Lietuvių Foto archyvas, kurio vardu kalbėjo Algimantas Kezys, pradžioje parodės skaidrių iš naujai pasirodžiusios jo nuotraukų knygos. Apie šio fotografo knygą taip pat kalbėjo ir M.A. Jurkutė.

Čia dar buvo paminėta dr. Stasio Budrio 10-sios mirties metinės. Apie šį veiklą tautietį kalbėjo Marija Kraučūnienė. Taip pat buvo parodyta Arvydo Reneckio nu filmuota video juosta, kurioje dr. Milda Budrienė kalba apie pasitraukimą iš Lietuvos ir pirmuosius metus Vokietijoje. Ši išeiviską dalį vaizduojanti juosta pavadinta "Išėjome laisvės ieškoti".

E. Šulaitis

Lietuvių gyvenimo naujienos iš Chicago

SUSAN RANKAITIS DAILĖS PARODA

Lietuvių kilmės dailininkė Susan Rankaitis buvo surengusi įdomią dailės parodą, kuri vyko iki lapkričio 12 d. "Museum of Contemporary Photography of Columbia College" patalpose. Ši dailininkė susilaukė didelio Chicago spaudos dėmesio ir gero įvertinimo. Tikimasi, kad ji bus parodyta ir Chicago lietuviams.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Ramovėnai kartu su šauliais lapkričio 20 d. Šaulių namuose surengė Lietuvos kariuomenės minėjimą, prisimenant jos atkūrimo 76 metų sukaktį. Čia paskaitą skaitė Sibiro tremtinys P. Vaičekas, o meninę dalį atliko

populiarusis dainininkas ir muzikas A. Barniškis. Taip pat buvo kavutė su užkandžiais. Šios dienos ryte buvo pakeltos vėliavos prie Laisvės kovų paminklo Jaunimo Centro sodelyje. Ten pat vėliau buvo padėtas vainikas ir buvo pasakytos kalbos. Taip pat Jėzuitų koplyčioje už žuvusius karius buvo atlaikytos šv. Mišios.

ADVOKATAS VYTENIS LIETUVININKAS

Jaunas advokatas, kuris specializuojasi testamentų ir palikimų tvarkymo reikaluose V. Lietuvininkas iš Marquette Parko apylinkės (69-sios gatvės) persikėlė dirbti toliau į vakarus. Dabar jis savo raštinę įsteigė adresu – 4536 W. 63 St., o tai yra visai priešais dienraščio "Draugo" pastatą. Čia patalpos yra

didelės ir patogios. Taip pat ir vieta gerokai saugesnė. Tad lietuviai turėtų sisidomėti šia įstaiga.

23-čiosios lietuvių foto parodos užbaigimo vakaronė Chicagoje. Iš kairės: IV-sios premijos laimėtoja A. Kaminskienė, rengėjas A. Kezys ir mecenatė dr. M. Budrienė. Ed. Šulaičio nuotr.

DR. LEONO KRIAUCĖLIŪNO 75 METŲ SUKAKTIS

Juozas Žygas

Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra vertingas, bet tie, kurie gal labai rūpestingai savimi ir šeima rūpinasi, visuomeniniame gyvenime žymesnių pėdsakų nepalieka. Tad jų ir įvairios sukaktys, telieka tik šeimos artimųjų pastebėtos. O kiti per gyvenimą eina įmindami galias pėdas, ir paveikdami visą aplinką. Vienas iš tokių, deja, nelabai gausių, yra dr. Leonas Kriaucėliūnas. Jo veikla ir dosni ranka, yra plačiai ir daugelio jaučiama.

Septyniadesimt penkių metų jubiliejus, yra žmogaus gyvenime gana reikšmingas, tad ir vertas paminėti. Galbūt, tai yra žmogaus gyvenimo viršūnė. Dr. Leonas Kriaucėliūnas ne tik sau ir savo šeimai gyvena, bet yra plačiai įsijungęs į visuomeninį gyvenimą, tad ir jo jubiliejus turi būti plačiau paminėtas. Kadangi jis nestovėjo šalia gyvenimo, bet visuomet buvo srovės viduryje, dažnai net jos linkmę pakreipdamas. Tad ir jo "curriculum vitae", negalima į kelias eilutes sutalpinti.

Leonas Kriaucėliūnas gimė 1919 m. lapkričio mėn. 28 d. Žynių kaime, Žaliosios valsčiuje, Vilkaviškio apskr., pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Baigė Vilkaviškio dr. J. Basanavičiaus vardo gimnaziją 1940 m. ir tų metų rudėnį, įstojo į Kauno Veterinarijos Akademiją. Bolševikinėms gaujoms vėl į Lietuvą besiveržiant, 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, kur karui pasibaigus 1945 m. įstojo į

Hannoverio Aukštąją Veterinarijos mokyklą, kurią baigė 1946 m. veterinarijos gydytojo laipsniu. 1947 m. studijas toliau tęsė ir apgynęs disertaciją iš veterinarinės chirurgijos, gavo daktaro laipsnį. Kuomet prasidėjo emigracija, tai su naujųjų ateivių banga 1949 m. atvyko į Ameriką.

Nors ir turinčiam veterinarijos daktaro diplomą, pirmieji metai nebuvo lengvi. Bet būdamas ryžto ir veiklos žmogus, nesėdėjo rankas sudėjęs. Teko darbus keisti, iš

žųjų naminių gyvuliukų ligoninę. Gydytojo praktika jis labai sėkmingai vertėsi. Būdamas ne tik geras daktaras, bet ir pažindamas žmonių psichologiją, turėjo didelę ir pastovią klientūrą. Turėdamas plačius santykius su amerikietiška visuomene, ne tik kaip daktaras, bet ir visuomeninėje veikloje, praktišku mo dėlei, dokumentuose yra Leon K. Leonas.

Šalia profesinio darbo aktyviai ir plačiai dalyvavo visuomeninėje veikloje. 1966 m. vadovavo JAV LB Kultūros Fondo vajui. 1963 m. įkūrė Montessori Vaikų Namus, kurie vėliau buvo

nių šokių šventės, 1972 m. Laisvojo Pasaulio Lietuvių Tautinių šokių šventės rengimo komitetų pirmininkas. 1969 m. vyskupo Antano Deksnio ingreso proga, pagerbimo komiteto pirm. Nuo 1961 m. keturių JAV LB Tarybų narys. 1967-71 Korp! Neo-Lithuania vyriausios valdybos vicepirm. Vadovavo ALTO rengiamai Genocido parodai, kurią atidarė Gerald Ford, kuris vėliau buvo JAV prezidentas. Parodos proga, Bulgarijos Tautinio fronto komiteto, buvo apdovanotas medaliu ir "Pasižymėjusio kovotojo prieš komunizmą" diplomu.

Jis taip pat buvo ir tebe- ra aktyviai įsijungęs į mūsų, vadinamas, politines organizacijas. Jis buvo Amerikos Lietuvių Tarybos centro valdybos narys, atstovaudamas Lietuvos Vyčiams. Ilgametis Lietuvių Tautinės sąjungos veikėjas, 1984 m. išrinktas Centro valdybos pirm., kur išbuvo 3 kadencijas. 1989 m. pakviestas į VLIKą valdybos vicepirm. 1991 VLIKo užbaigiamojo seimo rengimo k-to pirm., Lietuvių Tautinės kultūros fondo steigėjas, Tarybos narys, 1994 metais išrinktas į Tautos fondo direktorių tarybą.

Kaip matome, koks ilgas sąrašas visokių organizacijų, draugijų ir komitetų, kuriuose jis savo veiklos pėdsakus paliko. Nes jis nėra tik "popierinis", ar vien tik nario mokestį susimokantis narys. Visur, kur tik jis dalyvauja, tai aiškius savo pėdsakus palieka. Todėl, kad jis nepripažįsta vien tik "Popierinės" veiklos ir apsnūdimo. Ir nėra iš tų, kad vien tik dėl fotografijų, eitu į vadovaujančius

postus. Jis gerai supranta, kad pareigos uždeda ir atsakomybę. Jis ne tik pats dirba, bet moka ir žmones į darbą įtraukti ir įjungti. Geras pavyzdys yra "Naujoji Viltis", kuri jau buvo bumerdėjanti. Nežiūrint antroje viršelio pusėje surašytų pavardžių. Tikrasis "spiritus movens" yra dr. Leonas Kriaucėliūnas, kuris su didele ponios Irenos talka, užsibrėžtą darbą sėkmingai varo. Jis suranda ir prikalbina ne tik redaktorius, bet ir bendradarbius. Jeigu žurnalas maždaug laiku yra išleidžiamas tai yra didelis nuopelnas jo užsispyrimo ir takto. Kiekvieną bendradarbį jis įvertina ir darbui paskatina.

Iki šiol rašiau tik apie jo visuomeninę veiklą. Bet nereikėtų užmiršti, kad jis taip pat yra ir šeimos žmogus. Manychiau, taip pat jo ir žmonos nuopelnas, kad jo dukros gimusios Amerikoje gražiausiai lietuviškai kalba. Ne tik jos, bet ir vaikai namuose lietuviškai tekalba. Abi dukros sugeba gražiu poetišku žodžiu, programas pranešinėti ir joms vadovauti. 1977 m. mirus sūnui, jo atminimui įsteigė kasmetinę 1000 dol. Eugenijaus Kriaucėliūno jaunimo premiją. Ta premija daugelį jaunuolių paskatino tolimesnei lietuviškai veiklai. Beveik visi premijas gavusieji, yra ir dabar aktyvūs lietuviškoje veikloje.

Kartu su žmona Irena, yra stambiausi lietuviškos veiklos finansuotojai išėivijoje. Užbaigdamas norėčiau pridėti, kad yra plačiai žinomas pasakymas: "Prie kiekvieno sėkmingo vyro, šalia stovi jo žmona".

Dr. Leonas Kriaucėliūnas

P. Maletos nuotr.

valstijos į valstiją kilnotis. Kol 1952 m. išlaikė valstybinius egzaminus. Turėdamas teisę verstis veterinarijos gydytojo praktika, nesitenkino tarnauti tik kitiems. Tad 1953 m. atidarė nuosavą ma-

pavadinį: "Kriaucėliūnų vardo Vaikų Nameliai". Kartu su žmona Irena yra išrinkti Montessori d-jos ir "Dainavos" ansamblio garbės nariais. 1968 m. Amerikos ir Kanados Lietuvių 3-čiosios Tauti-

POETĖS MARIJOS AUKŠTAITĖS TYRIMO FONDO STIPENDIJOS

Poetės Marijos Aukšaitės Tyrimo Fondo iniciatyva, tarpininkaujant Dr. Horst Wittmann, Toronto Universitetas, liepos 6-tą dieną 1994 metais, įkūrė Marijos Aukšaitės stipendiją studentams The School of Graduate Studies ir priskyrė prie The Centre for Russian and East European Studies. To Centro direktorius yra Profesorius Robert Johnson.

Marijos Aukšaitės stipendija yra skiriama Graduate studentams ar kitiems tinkamiems tyrinėtojams, kurie gerai moka lietuvių kalbą. Tyrinėjimo darbas turi tęstis mažiausiai porą mėnesių. Užbaigtas akademinis raštas turi atitikti konkurso komisijos kriterijus ir būti tinkamas mokslinei spaudai.

Konkurso komisija stipendijos suteikimą sprendžia pagal kandidato įteikto tyrimo plano vertę: pradžioje, kaip giliai tyrinėtojas supras

Poetės Marijos Aukšaitės kūrybą, ją įvertins ir priskirs vietą lietuvių literatūroje ir intelektualinėje istorijoje; gale projekto tyrinėtojas turės įteikti Centrai savo užbaigtą darbą.

Konkurso komisija peržiūrės stipendijai kandidatus iš viso pasaulio, ir išrinks tinkamiausią iš jų gauti Marijos Aukšaitės stipendiją. Pradžioje, jos vertė bus ne mažiau \$2,000 metiniai, pagal kandidatų kvalifikaciją ir tyrimo trukmę.

Tinkamiausias kandidatas, gyvenantis už Kanados ribų, galės konkuruoti gauti paramą iš The Centre for Russian and East European Studies kelionės išlaidoms. Kandidatas dirbs Russian and East European Studies Centre, naudojant Poetės Marijos Aukšaitės leidinius, kurie randasi Roberts bibliotekoje, Toronto Universitete. Poetės Marijos Aukšaitės

Tyrimo Fondo veiklos tikslas yra taipogi rinkti aukas, kurių dividendais užtikrins Marijos Aukšaitės stipendijas moksle besigilintiems Universitete.

Kandidatai, norintys pasinaudoti Marijos Aukšaitės stipendija, prašomi kreiptis raštu į: Director of the Centre for Russian and East European Studies, Marija Aukšaitė Bursary, 315 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M5S 1A3.

Rėmėjai norintys paremti Marijos Aukšaitės stipendijas prašomi siųsti aukas ar testamentinius palikimus Toronto Universitetui, Marija Aukšaitė Bursary sąskaiton (Expendable acct.#: 9-401-019-5011; Appropriation #: 3-497-019-50) šiuo antrašu: University of Toronto, Marija Aukšaitė Bursary, 315 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M5S 1A3.

Poetės Marijos Aukšaitės Tyrimo Fondas mielai prašo Jūsų paramos.

Algirdas Navikevičius

*Artimuosius ir draugus
nuoširdžiai sveikiname su
Šventomis Kalėdomis
ir jiems visiems linkime
sėkmingų ir laimingų
Naujųjų Metų*

*Barbara ir Teodoras
BLINSTRUBAI*

*Šv. Kalėdų proga sveikinu
savo pacientus, artimuosius,
savo tėvelius – Mariją ir Igną,
a.a. brolio Juliaus
vaikučius – Andrių ir Kristiną
Dr. Viktoras Stankus*

HUMORISTINIS TEATRAS – "ANTRAS KAIMAS" CLEVELANDE

Humoristinis teatras – "Antras Kaimas", nors jau peržengęs savo veiklos 31 metų slenkstį, vis dar stiprus, jaunatviškas, kūrybingas su savitu stilium ir idėine kryptimi. Tai retas atvejis kada šio žanro teatras, o ypač iš-eivijoj, taip ilgai gyvuotų ir pajėgtų savo gretas papildyti vis naujomis jėgomis. Mūsų sąlygose satyriniam teatrui atrodo sunkiausia išsilaikyti, nes komiko talentai labai retai gimsta, o ypač tautoj, kuri patyrusi gyvenime daugiau ašarų negu juoko. Piguos juoko paprastai nemėgstame, bet juk pro satyros prizmę žmogus visada atrodo

grupę pasirodyti su nemoraliais ar vulgariais šikais. Tokia etikos bei estetikos problema buvo rimtai keliamą. Tačiau nežiūrint į šios grupės per 31-rius metus patirtus pasisėkimus ir nesėkmes atrodo, kad ji savo misiją atlikusi neblogai ir atsiekusi net tam tikrą moralinį poveikį į mūsų iš-eivijos visuomenę, pakeisdama įvairias mūsų gyvenimo neigiamas bei silpnas.

Clevelandui "Antras Kaimas" nesvetimas, nes čia jau lankosi septintą kartą. Pirmos gastrolės čia vyko 1964 metais šv. Jurgio parapijoje, antros gastrolės 1965 m. šv.

posakio neatskleisime: pvz. "Be ankštinių pasaulis neegzistuoja". Tikrąją šio posakio prasmę galėtų paaiškinti manau tik "Antras Kaimas".

Pirmoje programos dalyje scenoje išvydome 10 škiečių įvairiomis temomis: grynai individualias, lietuviško gyvenimo, šeimos, jaunimo ir kasdienybės komplekso. Įdomesni iš jų "Lietuviškas automobilis" ir A. Gustaičio "Lituanistinė mokykla". Čia kiekvienas mokinys turėjo progos parodyti savo sugebėjimą sukurti ateities lietuviškos mokyklos komišką tipą. Mokinių atsakymai į mokytojos klausimus buvo iškraipyti, komiški sukeliantys gardaus juoko. Tokia visiška mokinių dezorientacija buvo

aktualūs. Labai efektingas šios programos dalyje buvo "Paskutinis seimas". Čia melodramiškai ir labai gyvai buvo pristatytas VLIKAS, kuris visokiais būdais norėjo pratęsti savo veiklą. Kaip politinė satyra buvo atlikta gerai ir komiškai. Taip pat du gyvi pasikalbėjimai inscenizuoti E. Butėno ir T. Bublino buvo labai naturalūs, gera vaidyba ir sukeliantys malonaus juoko.

Kalbant apskritai apie vaidintojus, reikia pasakyti, kad visas ansamblis scenoje laikėsi vieningai ir geru įsijautimu savo rolėse. Ypač vaidintojai pagirtini už taisyklingą lietuvių kalbą ir gražų tarimą, kuris skambėjo kaip muzika. Tai tikras džiaugsmas, kad mūsų jaunimas taip puikiai vartoja savo tėvų kalbą. Iš viso programoje dalyvavo 7 vaidintojai: dvi moterys ir 5 vyrai. Iš moterų ypač išsiskyrė Vida Gilvydienė. Tai tikra "Antrojo Kaimo" žvaigždė. Nežiūrint kokių tipus ji vaizduotų, visus sugeba publikai perduoti vienodu įtikimumu, savo roles atliekanti labai preciziškai, labai apšlifuotai

ir naturaliai.

Alida Vitaitė taip pat labai valdo ekspresiją, balsas tvirtas ir aplinkos nepaveikiama. Žinoma nėra jokios abejonės dėl jos sceninio patyrimo. Taip pat ir Eugenijus Butėnas, kaip senas "Antro Kaimo" aktorius, vaidyboje originalus, puikiai sukuria linksimą, rūstų ir bet kokią kitą charakterį. Visos programos režisūra taip pat prityrusio režisoriaus Romo Stakausko rankose. Jo talentas šioje srityje neabejotinas.

Tarp atskirų škiečių skambėjo neblogai parinkta muzika, tik kai kada gal ir truputį per garsi buvo. Apskritai "Antro Kaimo" pasirodymas buvo gana įdomus, dinamiškas ir nenuobodus. Tikime šią grupę ir ateityje dar lankys Clevelandą su dar tobulesne, naujesne švelnaus humoro programa. O gero humoro kasdieniniame gyvenime taip trūksta.

Šio spektaklio rengėjai LB Clevelando Apylinkė.

Po programos parapijos svetainėje vyko vaisės ir susitikimas su "Antro Kaimo" dalyviais.

Henrikas Stasas

"Antrojo kaimo" aktoriai spektaklio metu.

V. Bacevičiaus nuotr.

Po sėkmingo pasirodymo padėka už plojimus ir atsisveikinimas su žiūrovais.

V. Bacevičiaus nuotr.

absurdiškas, niekingesnis negu ištikrųjų yra. Be to, nežiūrint kaip gerai satyrinio teatro vaidintojai savo roles atliks, mes tos rūšies teatrą visada laikome antraeilium, neprilygstančiu operai ar dramai teatrui, kuriuos paprastai laikome aukštojo meno teatrais.

Todėl ir šį kartą, prieš atvykstant Antrajam Kaimui į Clevelandą, jau iš anksto buvo susidaręs tam tikras abejingumas jo repertuarui bei meniniam lygiui. Daug kas bijojo, jog scenoje gali šį

Jurgio parapijoje, toliau 1969 m. šv. Jurgio parapijoje, 1972 m. Liet. Namuose, 1983 m. Dievo Motinos parapijoje ir š.m. lapkričio 14. Dievo Motinos parapijoje. Tad nežiūrint susidariusių visuomenės "Antram Kaimui" palankių ir nepalankių nuomonių, į spektaklį vis dėlto atsilankė virš 200 asmenų. Atvežtas repertuaras gana margas, susidedantis iš dviejų dalių su gana įmantriu lotynišku antgalviu (Sine Leguminosibus non est mundum). Pažodžiui išvertus tikros prasmės šio

lyg ir pranašystė kokia atrodys lituanistinė mokykla 2001 metais, jei progresyviai nutautėsime. Nors tai tragi-komiškas vaizdelis, tačiau artimas realybei.

Antrojo programos dalyje virš 10 škiečių, kuriuos publika skirtingu entuziasmu sutiko. Ypač tuos, kurių temos lietuviškus klausimus. Šiuos škiečius buvo galima išbraukti ir programa dėl to būtų ne kiek nenukentėjusi. Gal šilčiausiai publika atsiliepė į tuos škiečius, kurie lietuvišką gyvenimą, neilgi ir

SVETIMŲJŲ UŽTĖKŠTĄ PURVĄ REIKIA NUPLAUTI

Įspūdžius apie Vydūno Fondo 1994 m. išleistą knygą "Kazimieras Palčiauskas 1941-1944 m. Kaune", kurią spaudai paruošė Antanas Dundzila, man atrodo, labai tiktų pradėti knygos pratar-mėje pakartotais žodžiais, kuriuos pasakė draugai, laidojant K. Palčiauską.

"...Nežiūrint purvinų svetimųjų rankų, a.a. Kazimieras Palčiauskas mums išliko didelis, nepalaužtas, savas ir brangus".

Tai iš tikro kilnūs ir taurūs žodžiai ir, be abejo, juos tegalėjo ištarti tik labai gerai pažinoję velionį likimo draugai ir bendražygiai. Kiek kitokia padėtis yra su, sakyčiau, didžiąja lietuviškos visuomenės dalimi, kuriai likimo buvo lemta sovietmečiu gyventi Lietuvoje. Reikalas tas, kad visą antrąją bolševikinės okupacijos laikotarpį gyvenant Lietuvoje, apart purvo ir šmeižto K. Palčiausko adresu neteko nieko nei girdėti nei skaityti. O apie jį rašė gana dažnai, ypač tuo metu, kai čia Amerikoje buvo nagrinėjama garsioji, jam iškelta, OSI byla. Ir ko tose rašliavose nebuvo. Buvo ne tik aiškina-ma, bet tiesiog įtikinėjama, kad K. Palčiauskas buvo ne tik paklusnus hitlerininkų kolaborantas, bet ir aktyvus įvairių antižydiškų akcijų iniciatorius, kad geto organizavimas, tai vos ne jo išmonė ir pan. Trumpai ta-

riant, tai ne žmogus, o kažkas panašaus į pasakų devingalvį slibiną, tetroskų vien nekaltų žmonių kraujo. Šalia to, buvo minimas ir OSI, kaip garbinga, vien teisingumo tetroskstanti institucija, siekianti, kaip toje pasakoje, tą slibiną sutramdyti. Bet bėda tik, kad atseit JAV teisingumo organai labai vangiai tą OSI ušsakymą vykdė.

Nors ir gerai buvo žinomi komunistų metodai visuomenės sąmonei apdoroti ir susidoroti su jiems nepalankiais asmenimis, bet nuolat ir visur, visokiausiomis progomis kartojant tuos pačius kaltinimus, pateikiant sufalsifikuotų dokumentų faksimiles, dalyje visuomenės kartais pavykdavo sukelti abejonės – o gal gi tuose kaltinimuose iš tikro yra kokia tai dalis tiesos. Tuo labiau, kad visiems buvo žinoma, jog K. Palčiauskas vokiečių okupacijos pirmosiomis duomenimis tapo Kauno miesto burmistru. Be to juk sakoma, kad jeigu kasdien įtikinėsi žmogų, jog jis esąs ne žmogus, o šuo, tai po kiek tai laiko iš tikro jis gali pradėti loti. Taigi, turint visą tai omenyje, neturėtų nieko stebinti, kad Lietuvoje tuo metu buvo ir dabar dar, turbūt, tebėra žmonių, kurie apie K. Palčiauską galvoja ir atsiliepia gana ne vienareikšmiškai. Todėl neabejotina, jog šios knygos pasirodymas (Nukelta į 10 psl.)

NEW YORKAS RUDENS FONE

P. Palys

"LAISVĖS ŽIDINIO" PARENGIMAS

Lapkričio 13 d., Kultūros Židinyje, Brooklyne, įvyko 52-sis lietuviško radio "Laisvės Žiburys" parengimas.

Programą atliko, atvykęs iš Lietuvos, Lietuvos radio ir televizijos vaikų choras. Tame chore dainuoja apie 250 jaunų žmonių. Jie, pagal amžių, yra suskirstyti į keturias grupes. Į New Yorką atvyko 40 mergaičių, 2 berniukai (ir kam čia jų prireikė?), choro vadovė Regina Maleckaitė, akompaniatorė Saulė Kriščiūnaitė ir administratorė Rasa Gelgotienė. Viso 45 asmenys.

Choras padainavo 22, daugumoje vėlyvesnio laikotarpio, lietuvių kompozitorių sukurtas (jų tarpe ir 8 harmonizuotas lietuvių liaudies) dainas. Koncerto dalyviai, po kiekvienos dainos, garsiai paplojo. Dirigentė R. Maleckaitė, akompaniatorė S. Kriščiūnaitė ir administratorė R. Gelgotienė buvo apdovanotos po puokštę gėlių, o visiems dainininkams teko po gvazdiką.

"Laisvės Žiburio" renginiai visuomet susilaukia didelio skaičiaus dalyvių. Į šį Lietuvos radio ir televizijos choro koncertą atsilankė netoli 400 asmenų.

Lietuviškam radio "Laisvės Žiburys", kuris New Yor-

ko ir New Jersey valstijų lietuviams šviečia jau 29-tus metus, vadovauja prekybininkas, visuomenininkas Romas Kezys.

VARGONININKŲ PASIKEITIMAI APREIŠKIME

Muzikė Gintarė Bukauskienė, vargonininkės pareigas ėjusi lietuvių Apreiškimo parapijos bažnyčioje, iš tų pareigų pasitraukė ir vargoninkauti perėjo į kitataučių parapiją.

G. Bukauskienė, Lietuvos valstybinėje konservatorijoje yra baigusi chorvedybos studijas. Šiuo metu, siekdama magistro laipsnio, chorvedybą studijuoja Mannes muzikos mokykloje, New Yorke. Apreiškimo parapijoje su choru, turinčiu 80 metų dainavimo ir giedojimo patirtį, išdirbo šešis su puse metų ir buvo pasiekusi gražių rezultatų.

Dabar, į Apreiškimo vargoninkauti atėjo, Lietuvos muzikos akademijoje kanklių muzikos studijas baigusi, o taip pat išėjusi ir sustiprintą fortepijono kursą, Asta Barauskienė.

SUKAKTYS

Kunigas, daktaras Kornelijus Bučmys, OFM., šven-

Lietuvos radio ir televizijos vaikų choras lietuvių radio "Laisvės Žiburys" parengime New Yorke. V. Maželio nuotr.

čia savo 45 metų kunigystės jubiliejų. Sukaktuvininkas jau 27 metai sėkmingai ir sumaniai redaguoja savaitraštį "Darbininkas" ir yra jo vyriausias redaktorius.

Poetas, humoristas Leonardas Žitkevičius sulaukė 80 metų amžiaus. Džiaugiasi kad po 50-ties metų vėl "sugrįžo" į Lietuvą, kur šiais metais, buvo išleista jo eilėraščių knyga vaikams "Su tėvelio kepure".

Dramos aktorius Vitalis Žukauskas, su "Vieno žmogaus teatru", applanęs Lietuvą ir didesnius lietuvių telkinius šioje Atlanto pusėje, žvelgia į savo 50-ties metų teatrinės veiklos laikotarpį.

Visi šitie sukauktuvinkai gyvena New Yorke. Sveikiname!

GRĮŽIMAS

Leonardas Žitkevičius

*Tiek daug šviesių vardų sugrįžo į tėvynę—
Šunų ir jų tarnų ir atplaišų tautos.
Net priešai amžini jau pėdas ten įmynę,
Ir niekas iš tautos jiems kelio nepastos.*

*Beje, ir aš grįžau vardu šviesos nešėjo
Ir savo šviesumu apstulbinau visus.
Galėjo būt ir taip, tačiau ne taip išėjo:
Nustebinau visus, kad aš toksai tamsus.*

*Žinia, gal ir tamsus ir net sustabarėjęs,
Nes negaliu suprast visų naujų balsų.
Nei didelis žmogus, nei didelis kūrėjas,
Tik atplaiša tautos buvau ir tebesu.*

B.K. BALUČIO PASTANGOS TELKTI AMERIKOS LIETUVIUS 1928-1933 m

Dr. Juozas Skirius

Dar ir šiandien nedaug kas Lietuvoje žino apie buvusį visuomenininką ir diplomata Bronių Kazį Balutį. O tuo labiau dar nėra pakankamai išryškinti jo nuopelnai Tėvynei. Pasiaukojančiu ir nesavanaudišku darbu savo kraštui ir jos gyventojams tikrai yra nusipelnęs mūsų dėmesio ir atminties.

B.K. Balutis gimė 1879-XII-30 Seirijuose. Mokėsi Udrijos pradinėje mokykloje, mokytojų seminarijoje Vymisle (Lenkija). Po to mokytojavo. 1901-1904 m. mokėsi matininkų mokykloje Pskove (Rusija). Bėgo nuo tarnybos rusų kariuomenėje į Ameriką, kur ir išgyveno iki 1919 metų. Ten aktyviai įsijungė į Amerikos lietuvių visuomeninę veiklą, 1912 m. tampa laikraščio "Lietuva", leidžiamo Chicagoje, redaktoriumi. Visur ir visuomet jis reiškėsi kaip visų lietuvių srovių vienybės šalininkas, kuris kėlė Lietuvos reikalus aukščiau asmeninių. 1919 m. Amerikos lietuvių tautininkų ir katalikų tarybos rekomendavo jį į Paryžių taktai Lietuvos delegacijai, vadovaujamai prof. A. Voldemaro. Kaip aktyvų ir turintį gabumų diplomatiname darbe

B.K. Balutį Lietuvos vyriausybė pakviečia darbui Užsienio reikalų ministerijon, kur nuo 1920 iki 1928 metų jis užėmė svarbiausius postus po ministro. Faktiškai jis buvo ministerijos siela, vienas pagrindinių Lietuvos-Lenkijos santykių specialistų, buvo atsakingas už įvairaus pobūdžio instrukcijas ir kitokių diplomatinės dokumentus. Po to atstovavo Lietuvą Washingtone ir Londone.

Niekam nepaslapstis, kad Lietuvos istorija pilna pačių sudėtingiausių ir mažai ištirtų problemų. Viena iš jų – tai įvairiausiai Lietuvos santykiai su lietuvių išeivija. Ši problema išsiskiria iš kitų ne tiek dabartiniu savo aktualumu, bet ir savo subtilumu, netgi sentimentalumu. Šių santykių problema – tai netgi tautos vienybės problema. Tenka pripažinti, kad mūsų istorikai tyrinėjantys Lietuvos istorijos klausimus neretai "užsidaro" etnografinės Lietuvos ar Lietuvos valstybės sienomis. Todėl neatsitiktinai taip mažai Lietuvoje tyrinėjimų, skirtų plačiai lietuvių

emigracijos istorijai. Norom nenorom mes patys skaldome lietuvių visuomenę, jos istoriją ir ypač XX amžiaus istoriją. Tai būtina kuo skubiausiai taisyti šiuos trūkumus, ypač dabar, kai jau yra prieinami mūsų išeivijos archyvai, kultūrinis palikimas, kol dar gyvi amžininkai, liudininkai.

Mums žinoma, kad ne visuomet santykiai tarp Lietuvos ir lietuvių išeivijos buvo tamprūs ir draugiški. Būdavo laikotarpiai kai Lietuvos vyriausybė mažai kreipė dėmesio į užsienyje gyvenančius lietuvius, kurie sunkiu Lietuvai metu visuomet paremdavo ją. Tačiau ir tais "nedraugiškais" laikotarpiais vyriausybės atstovų tarpe būdavo žmonių, kurie suprastavo tų ryšių reikšmę visai tautai, dėdavo pastangas pagerinti santykius ir įtvirtinti juos valstybiniame lygyje, kaip vieną pagrindinių vyriausybės veikimo kryptį. Tokias pozicijas atstovavo B.K. Balutis.

B.K. Balučio santykiai su Amerikos lietuviais – tai tik maža jo plačios diplomatinės veiklos dalis – jo, kaip Lietuvos nepaprasto ir įgalio-

to ministro Jungtinėse Amerikos Valstijose, pastangos telkti ir vienyti Amerikos lietuvius, jų veiklą krypti Lietuvos valstybės naudai. Tuo pačiu tai buvo Lietuvos vyriausybės jam, kaip atstovui, iškeltas uždavinys. Šiam darbui B.K. Balutis buvo gerai pasiruošęs, nes turėjo savo labai konkrečią programą, užfiksuotą septynių masinraščio puslapių rašte, įvardintame "Dėl Amerikos lietuvių", kuri buvo 1930-X-15 išsiųsta į Kauną Finansų departamento direktoriui M. Lipčiui (Lietuvos centrinis valstybės archyvas. F. 383. - Ap.10. -B.65.-L.35-41). Be to, ši svarbi problema dažnai minima ir kituose B.K. Balučio oficialiuose pranešimuose Užsienio reikalų ministerijai, laiškuose savo bičiuliams P. Klimui ir K. Bizauskui; neapeina jos ir to meto Amerikos lietuvių spaudą, kur retkarčiais buvo publikuojami Lietuvos atstovo pasisakymai.

Po 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo B.K. Balučio šefu tapo prof. A. Voldemaras, kuris tuo metu buvo ne tik premjeras ir užsienio reikalų ministras, bet tvarkė ir

vidaus reikalų, krašto apsaugos, finansų ministerijas net Valstybės Teatro reikalus. Visiems buvo aišku, kad visko aprėpti vienam žmogui ir tvarkyti reikalus kokybiškai tiesiog neįmanoma. Būdamas sąžiningas valdininkas Bronius stengdavosi laiku užbėgti blogiui už akių, todėl jis dažnai teikdavo A. Voldemarui savo patarimus, atviresniuose pokalbiuose pasakdavo ką žmonės apie jį, jo darbus žino ir kalba. Ambicingam Voldemarui tai nepatiko. 1928 m. vasarą jis pasiūlė B.K. Balučiai vykti į JAV atstovauti Lietuvą. Tokiu būdu A. Voldemaras atsikratė iš ministerijos tam tikra prasme "savo kritiko". Tačiau galima manyti, jog buvo dar ir kita, žymiai svarbesnė, priežastis – po perversmo labai atšalo santykiai tarp Amerikos lietuvių ir Lietuvos vyriausybės. Savo atsiminimuose B.K. Balutis tai pažymėjo sakdamas, kad "perversmas Lietuvoje pas juos sukėlė tikrą audrą, kuri per du metus beveik nė kiek dar nebuvo nusiraminusi" (Bronius Kazys Balutis. Jc

(Nukelta į 10 psl.)

Vladas Vijeikis

ATŠALOME

Senais gerais laikais, kai dar mūsų kraujas virė ir turėjome savo veiksmuose daug zummm, buvo kitaip. Savo dvasinį nepasitenkinimą reiškėme akyvaizdžiais veiksmais. Iš amerikiečių pramokę, pikietavome. Garšiai reiškėme savo įsitikinimus Amerikos gatvėse, reikalaujanti Lietuvos nepriklausomybės. Pykome prieš sovietų siunčiamą propagandą dainininkų asmenyse. O dabar?

Dabar, kada buvęs pats vyriausias lietuviškų bolševikų šefas pasirodė Chicagoje, niekas nebepikietavo. Tik Danutė Bindokienė drąsiai pareiškė, kad šis nėra mūsų prezidentas. O pikietuoti reikėjo. Kokius lozungus reikėjo įrašyti? "Pasislėpęs po LDDP skraiste", "Apgavo Lietuvą", "Kiek lietuvių iš-

tremta į Sibirą tavo partijos dėka?", "Kada atsiprašysi už skriaudas padarytas Lietuvai?", "Kur tavo sąžinė?", "Kiek pensijų kainuoja tavo automobilis", "Kas atsitiko su tavo lėktuvu?", "Kada sustosi apdovanoti savo draugus namais ir dvarais?", "Kodėl negaudai sovietinių nusikaltėlių?", "Kodėl tavo draugai taip greit pralobo?".

Išblėso kovingumas. Net ir tokie aršūs komunizmo priešai nuolankiai priima ordinus ir medalius. Gal dėlto, kad giminės ar dukters Brazausko tarnyboje. Šeima visados pirmoje vietoje.

Laikai labai pasikeitė. Tie, kurie iš bažnyčių sandėlius darė, šiandien uoliau už davatkas klupčioja ir poterių kalba. Ir, žinoma, kišėne špygą rodo.

IR VĖL PASAS

Mano draugas Florijonas, kur buvęs, kur nebuvo, ką kalbėtų, nekalbėtų, vis prisimena Lietuvos pasą. Atrodo, kad jis taip labai jo nori, kad jam skauda. Aną dieną sako:

– Pasiūčiau Lietuvos ambasadai kopiją mano užsienio paso su A. Simučio parašu. Sakau: Simutis buvo dabartinės valdžios ambasadorius, tai gal jo parašas bent kiek galioja. Labai apdairūs ambasados blusinėtojai pastebėjo, kad mano pasas nepratęstas nuo 1978 metų. Reiškia negalioja. O aš jiems sakau: kada Brazausko vadovaujama partija, įskaitant dabartinę ambasadorių Eidintą, varė propagandą prieš nepriklausomos Lietuvos amba-

sadorius, vadino juos "vaduotojais" ir kitais nevalyviais vardais, tai aš beveik patikėjau ir paso nepratęsiau. O atsitiko po to, kai nukritau nuo laiptų ir sutrenkiau galvą. Dabar tie patys ambasadoriaus Simučio niekintojai sako, kad aš blogai padariau. Kaip tu šita raizgalinę išaiškinsi?

Tai aš jam sakau:

– Tie visi dabartinėje valdžioje sėdintieji labai įpratę maskviniais terminais vadovautis. O rusiška patarlė sako: be pusbonkio neišsiaiškinsi. Tad pasiimk pusbonkį, važiuok į Lietuvą ir pakalbėk su biurokratais. Tik įtariu, kad pusbonkio neužteks. Reikės pridėti užkandus su žalių dolerių padažu.

(Atkelta iš 2 psl.)

produktas šiemet paaugo 6 nuoš. Pernai ir šiemet biudžetas buvo subalansuotas, net buvo pelnas. Komercinis aktyvumas kyla, subsidijos panaikintos, kainos liberalizuotos, privatizavimas jau 90 nuoš. baigtas. Estų krona, pririšta prie vokiečių markės 8-1 santykiu, gan pastovi. Estų visuomenė, nors turėjo pakelti ekonominius sunkumus vykdant reformas, dabar žiūri į ateitį su pasitikėjimu. Apie Rusijos grėsmę estų prezidentas Lennart Meri pareiškė, jog ekonominis suverenumas ir saugumas ateis tik su integravimusi į Vakarų Europą. Dar 1991 metais tarptautinė Estijos prekyba buvo pririšta prie buvusių sovietų respublikų. Šiais metais apie 60 nuoš. estų prekybos vyksta su Vakarų šalimis.

TRUMPAI

• Pietų Afrikoj vyriausybė susidūrė su naujomis problemomis. Daug kur juodieji nebeklauso valdžios, nemoka miestuose būtų nuomos, nemoka pelno mokesčių. Apie 2,000 jaunų vyrų, buvusių Afrikos tautinio kongreso partizanų, sudarė "trockistų" grupuotę, ėmė grobti įkaitus, puldinėti centrinės valdžios policininkus. Paaugo nusikaltimai, žmogžudystės, prievartavimai, automobilių vagystės.

• Prezidentui Clintonui lankantis Indonezijoje, kur vyko Ramiojo vandenyno šalių vadų konferencija, Timoro salos, buvusios portugalų kolonijos, veikėjai, suorganizavo JAV ambasados kieme "sėdėjimo streiką", reikalaujanti salai nepriklausomybės. Prez. Clintonas prašė Indonezijos prezidento Suharto nebausti timoriečių, o Portugalija pažadėjo priimti Timoro aktyvistus į savo šalį ir suteikti politinių pabėgėlių

Iš visur apie viską

teises. Suharto valdžia neatsisakė gerbti žmogaus teisių, tačiau pabrėžė, kad Indoneziją sudaro apie 20,000 salų, salelių, apgyvendintų ir visai tuščių. Atstumai tarp salų nemenki, lėktuvu nuo vieno Indonezijos salyno iki kito tenka skristi septynias valandas. Todėl Vakarų žmogaus teisių standartų negalima taikyti tokiai šaliai, kaip Indonezija.

• Popiežius Jonas Paulius II sausio mėn. ruošiasi 10 dienų kelionei. Jis aplankys: Filipinus, Naująją Gvinėją – Papuą, Australiją ir Šri Lanką.

• Pagedo santykiai tarp Libijos ir Tuniso. Libija buvo uždariusi judėjimą per sieną, skelbdama apie Tunise siaučiančią choleros epidemiją. Tuniso valdžia sako, kad jokios epidemijos nėra, tačiau Libija pyksta, kad Tunisas atidarė Izraelio ryšių įstaigą savo sostinėj.

• Tarptautinė sveikatos ir šalpos organizacija "Medicins Sans Frontieres" pasitraukė iš Ruandos pabėgėlių stovyklų Zairo šalyje, nes čia valdžią perėmė buvusios hutų valdžios kareiviai, kurie prievarta draudžia pabėgėliams grįžti namo.

• Bosnijos serbai atsiėmė prieš porą savaitių prarastas žemes, kurias laikinai buvo užėmę musulmonų kariai. Serbai apšaudė kanadiečių taikos prižiūrėtojų kareivines.

• Taivano valdžia skubiai atsiprašė Kinijos, nes netyčia per kariuomenės pratimus vienas artilerijos sviedinys iš Quemoy salos pasiekė kinų kaimą, sužeidė keletą kiniečių.

• Senato užsienio reikalų komiteto pirmininko vietą ruošiasi užimti dešiniųjų pažiūrų senatorius Jesse Helms. Jis sukėlė spaudos dėmesį, pavadindamas Jungtines Tautas "seną amerikiečių nelaimę". Užsienio paramą sen. Helms pavadino doleriais "nubyrančiais į užsienio žiurkių skyles".

• Vokietijos parlamentas vėl išrinko Helmut Kohl Vo-

kietijos kancleriu, tačiau balsavimas baigėsi tik vieno balso persvara. Kancleris pasakė, kad jis jau įpratęs į mažas daugumas.

• Švedijos balsuotojai lapkričio 13 referendume pasisakė 52 nuoš. už įstojimą į Europos sąjungą.

• Kanadoje vyksta debatai apie ginklų plitimą. Daug jų nelegaliai atvežama iš JAV. Skelbiama, kad per metus žūna nuo ginklų apie 1,400 kanadienčių, tačiau iš jų 80 nuoš. yra savižudybės.

• Jungtinių tautų Saugumo Taryba sausio mėn. vėl svarstys ekonominių sankcijų Irakui klausimą. Prancūzija, Britanija ir Kinija siūlo sankcijas atšaukti, leisti Irakui vėl pardavinėti naftą, nes jis laikosi karo paliaubų nuostatų. Amerika užsispyrusi sankcijas palikti kaip buvo.

• Airijoje iš pareigų pasitraukė ministrų pirmininkas Albert Reynolds. Jis išėjo ir iš savo partijos Fianna Fail pirmininko vietos.

• Italijos darbininkų unijos gruodžio 2 d. paskelbė generalinį streiką.

• Britų vyriausybė pradėjo naują valstybinę loteriją. Įvairias lažybas anglai labai mėgsta, todėl laukiama, kad loterija atneš vyriausybei didelę sumą "savanoriškų mokesčių".

• Haiti katalikų vyskupų konferencijos vadas arkivyskupas Francois Gayot paprašė Haiti prezidento Aristido pasitraukti iš kunigystės. Prez. Aristidas sutiko pasitraukti. Vatikano spaudos atstovas Navarro-Valls lapkričio 21 pasakė, kad Vatikanas Aristido nespaudė ir ši klausimą dar svarstys.

• Kanadoje nežinomas piktadarys nušovė medicinos daktarą, kuris darydavo abortus.

• Alžiro prezidentas paskelbė, kad derybos su fanatikais musulmonais baigėsi ir vėl galima laukti ekstremizmo, terorizmo veiksmų. Jis daręs, ką galėjęs, kad rasti bendrą kalbą.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos St.Louis apylinkių skyriaus nariai. Iš k.: Chris Kikutis, Mėta Kikutienė, Marija Vaitkuvienė, pirmininkas Vladas Tervydis, Ona Lujienė, Jonas Luja ir Vanda Tervydienė.

NORS MŪSŲ GRETOS RETĖJA...

Patarlė sako, kad "ne visuomet didelis akmuo vežimą verčia, bet kai kada ir mažas akmenėlis".

Mūsų Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos St.Louis apylinkių skyrius tai nutarė daryti. Belikome tik septyni nariai, bet vistiek du kartus į metus susirenkame mūsų mielos globėjos, Marijos Vaitkuvienės rezidencijoje, Belleville, Il. aptarti skyriaus

reikalus.

Susirinkę 1994-XI-6 d. nutarėm paaugoti \$100 "Dirvai". Linkime, kad "Šviesa ir Tiesa" lydėtų Jūsų tolimesnius žingsnius.

Mėta Kikutienė
Skr. sekretorė

Nuoširdžiai dėkojame ALT S-gos St.Louis skyriaus nariams už suteiktą paramą.

DIRVA

SVETIMŲJŲ UŽTĖKŠTĄ PURVĄ REIKIA NUPLAUTI

(Atkelta iš 7 psł.)

yra ne tik sveikintinas, bet ir labai reikalingas. Galima tik apgailestauti, kad tai įvyko gerokai pavėluotai. Svetimų rankų aptėkštą purvą reikia kuo greičiau nuplauti, nes vėliau įsiėdę dėmės sunkiai bepasiduoda išvalomos.

Knyga iš tikro įdomi ir verta ypatingo dėmesio. Juk negalima toleruoti, kad Lietuvai daug dirbęs ir jai ištikimai tarnavęs žmogus būtų net po mirties dar niekinamas ir žeminamas.

Knygoje pateikti K. Palčiausko prisiminimų atpasakojimai, užrašyti magnetofono

no juostose. Įdomu tai, kad tuose atpasakojimuose jam metamus kaltinimus nesistengiama paneigti kokiais nors dokumentais, ar liudininkų parodymais. Bet tai, atrodo, neturėtų reikšti kad tokių įrodymų K. Palčiauskas negalėjo pateikti. Vistik galų gale, Apeliaciniame teisme buvo atmetas OSI reikalavimas deportuoti K. Palčiauską iš JAV, kadangi kaltintojai negalėjo pateikti įrodymų, kad K. Palčiauskas kolaboravo su naciais ir yra pavojingas JAV. Taigi, nors tokį, iš dalies pateisinantį sprendimą teismas ir priėmė, bet jis jau

buvo pavėluotas. K. Palčiauskas, tuo metu būdamas paraližuotas, vargu ar begalėjo suprasti ir pasidžiaugti tuo nors ir nedideliu laimėjimu, kuris gi iš tikro reiškė, kad Izraelio specialiųjų tarnybų, sovietinio KGB ir OSI bendrai sukonstruoti spąstai kaip reikia nesuveikė.

Didelis nuopelnas tenka šio leidinio redaktoriui Antanui Dundzilai, ne tik labai korektiškai pateikusiame K. Palčiausko prisiminimų atpasakojimą, bet ir parašiusiam epilogą, kuriame puikiu žurnalistiniu stiliumi aprašytos tos trijulės – OSI, KGB ir Izraelio saugumo tarnybų klasės, ieškant "atpirkimo ožių". Nepagirti tame epilogė ir JAV teisingumo saugotojai, kurie vietoje to, kad išgilinusi į reikalo esmę, ne vienu atveju akiai patikėjo intrigų

ir klastos specialistams iš tos trijulės.

Savotiškai sujaudina ir vieno iš paskutiniųjų K. Palčiausko laiškų A. Dundzilai, faksimilė. Jaučiasi, jog metų metais besitęsiantis teismo procesas išsekino jėgas ir jis pradeda galvoti, kad jau viso to gana.

Gaila tik, kad knyga išleista, palyginti, mažu tiražu. Mančiau, kad ją būtina platinėti ir Lietuvoje, ypač Kaune. Tai būtų labai geras atkirtis anų metų rašėvoms, negailėjusiems K. Palčiauskui nei pagiežos nei purvo. Žmonių, besidominančių to meto įvykiais Lietuvoje dar yra, todėl knygos pasisekimu tikrai netenka abejoti.

Anicetas Bundonis

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

**A t n a u j i n d a m i
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai auکوو:**

Jurkūnas J., St. Pete. B.	25.00
Grincius U., Cleveland	10.00
Kižys D., Cleveland	5.00
Maželis Br., Cleveland	20.00
Mažonas K., Parma	10.00
Gruzdys M., Bay Village	3.00
Tamulionis R., St. Pete. B. .	10.00
Staškus V., Redford	10.00
Briedis J., W. Bloomfield ..	20.00
Numgaudas V., Harbert	20.00
Misiulis D., Lockport	20.00
Oksas I., Los Angeles	20.00
Puteris AJ. Canada	20.00
Tatarūnas H., Cleveland	5.00
Reisgys J., Australia	10.00
SLA New York	50.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

B.K. BALUČIO PASTANGOS TELKTI AMERIKOS LIETUVIUS

(Atkelta iš 8 psł.)

gyvenimas ir darbai. – Michigan, 1951. – P. 102). Susipažinus su 1927-1928 metų Amerikos lietuvių spauda galima pastebėti, kad net tautiškos krypties laikraščiai kaip "Vienybė" ir ypač "Tėvynė" gana rezervuotai vertino įvykius Lietuvoje, jau nekalbant apie kritišką katalikiškos "Draugas", Darbininkas" ir kairesnės "Naujienos", "Keleivis" pakraipos periodikos požiūrį. Lietuvos vyriausybė, siųsdama būtent B.K. Balutį į "verdantį Amerikos lietuvių katilą", matyt turėjo savus išskaičiavimus, kurie rėmėsi ir į jo, kaip žmogaus, savybes: 1) Tai buvęs Amerikos lietuvis, turintis gerą vardą bei būtinus darbai tarp tautiečių principus; 2) Jau pasižymėjęs Lietuvos diplomatas, beveik 10 metų dirbęs su įvairių partijų vyriausybėmis, turės sugebėti atlikti taikintojo vaidmenį ne tik tarp Lietuvos ir išeivijos, bet ir tarp pačios išeivijos srovių; 3) Puikus anglų kalbos žinojimas, kaip svarbi priemonė geram kontaktui su JAV diplomatais. Tuo metu formavosi nuomonė, kad JAV grįžta į Europos diplomatiją (pav. Briano-Kelogo pakto pasirašymas 1927-1928 metais). Be to, jo siuntimas yra stėjamas ir su Vokietijos ekonominiu spaudimu Lietuvai. Vokietija 1925-1928 metais nuolat veržė Lietuvos eksportą, diktavo savo sąlygas. Lietuvos vyriausybė priversta galvoti apie naujas ir perspektyvias rinkas žemės ūkio produktams. Todėl stiprėja dėmesys į gausias Amerikos lietuvių kolonijas. Kad tai tiesa, patvirtina 1929 m. pradžioje B.K. Balučio pasirašytas susitarimas su JAV Žemės ūkio ministerijos atstovais, pagal kurį pradėdami įleisti į JAV lietuviški mėsos produktai. Naujam Lietuvos atstovui atvykus la-

bai suaktyvėja Amerikos lietuvių biznierių, kurie siekė tampsnų prekybinių ryšių su Lietuva, ypač sudėtingu kriziniu laikotarpiu. Tai patvirtina 1930 m. pavasarį New Yorke sušaukta pirmoji Amerikos lietuvių ekonominė konferencija kurią B.K. Balutis įvertino, kaip "trečią, aukštesnį etapą Amerikos lietuvių išsivystime" * (Lietuvos Mokslų Akademijos bibliotekos rankraščių skyrius. F.191-113.-113.-L.39)., iš kurios bus daug naudos ir vieniems ir kitiems. Diplomatas puikiai suvokė ekonominės veiklos reikšmę telkiant visų srovių tautiečius bendram darbui. Jis sakė, kad norint "pripratinti žmones žiūrėti į ekonominius reikalus ne per politikos prizmę, bet per ekonominę prizmę į politiką ir tuo būdu sudominti juos realiais valstybės gyvenimo reikalais"(F.383.-Ap.10.-B.65.-L.38). Tuo pačiu B.K. Balutis pažymi būtinumą įkurti Lietuvoje specialią įstaigą, kuri organizuotų ekonominius ryšius tarp Amerikos lietuvių ir Lietuvos, bet tokia organizacija, nurodo jis, "ne tik savo veikime, bet ir savo simpatijų ir antipatijų atžvilgiu privalo būti absoliučiai apolitinė ir apartinė. Tik tokiu būdu ji galės išvengti užpuoldinėjimų, išgyti visuotino respekto ir likti tikrai naudinga" (ten pat. – L.39). Šie diplomato patarimai jau materializuojasi 1931 metais Kaune, kai yra įkuriamas "Amerbiuras", kontroliuojamas Finansų ministerijos ir jis stengiasi atlikti B.K. Balučio nurodytas funkcijas.

* Pirmas etapas – tai Amerikos lietuvių telkimas į organizacijas, antras etapas – tų organizacijų bendras darbas, siekiant Lietuvos valstybės iškovojimo ir nepriklausomybės įtvirtinimo.

(Bus daugiau)

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. #103

(Ohio Savings Building)

BEACHWOOD, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

**KVIEČIAME KELIAUTI Į EUROPA,
KARIBŲ SALAS, MEKSIKĄ,
PIETŲ AMERIKĄ, VID. & TOL. RYTUS**

RITA STAŠKUTĖ
kelionių specialistė

ŽVAIGŽDUTĖ
MOTIEJŪNIENĖ

Skambinkite arba aplankykite mus ir kartu
suplanuosim Jūsų kelionę

1995 m. kelionės į LIETUVĄ ir iš LIETUVOS
pigiausios iki kovo 31 dienos.

Siūlome skristi: FINNAIR: via Helsinki į Vilnių
(antradieniais ir trečiadieniais),

arba kitomis Jūsų pageidaujamomis oro linijomis.
SAS – via Copenhagen, LUFTHANSA – via Frankfurt,
LOT Polish – via Warsaw

Mes taip pat atstovaujame LITHUANIAN AIRLINES (LAL)

TRANSPAK

**Siuntiniai į Lietuvą – pristatomi į namus.
Talpinuvas į Lietuvą siunčiami kas savaitę.**

AIR CARGO skubiems siuntiniams.

ŠVENČIŲ PROGA

PINIGAI pervedami DOLERIAIS

papigintomis kainomis. Mažiausia suma – \$50

MAISTO SIUNTINIAI: nuo \$29 iki \$98

55 svarai, maisto rinkinys \$98

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą. Dirbame nuo 1987

Rūta Degutienė 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK 2636 W 69th Street Chicago, IL 60629

CHICAGOS Tel. 312-436-7772

DOVANA TREMTINIAMS IR POLITINIAMS KALINIAMS

Didžiosios Lietuvos Kunigaikštienės Birutės Draugijos, Clevelando skyrius Kalėdų Švenčių proga pasveikino Sibiro tremtinius ir Sovietų okupacijos metų politinius kalinius Lietuvoje, ir, per Clevelande besilankiusį jų sąjungos pirmininką Balį Gajauską, įteikė 1,000 dol. dovaną, amžiaus ir sveikatos pakirstiems buvusiems nepriklausomos Lietuvos kariaus, savanoriams ir kitiems, kovojusiems dėl Lietuvos Nepriklausomybės.

Šiandieną jie visi užmiršti, nepajėgūs, beviltiški.

Nepalikime jų vienu. Padėkime!... Pasiųskime

Kalėdines koreteles, rašykime laiškus ir pagal galimybes remkime.

Rašykite ir siųskite šiuo adresu:

Sibiro Tremtinių Kalinių Sąjunga

Laisvė al. 39
8000 Kaunas
Lithuania

J. Budrienė

OHIO ĮVYKIAI

*Nuostabūs vaizdai – "Window Wonderland", iki gruodžio 31 d., Wooster miesto centre, šventinės šviesos, judančios figūros, muzika. Tel. 216-262-6222.

* Kalėdų giesmės – "A Christmas Carol", lapkr. 30 – gruodžio 24 d., Ohio Thea-

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškviatimus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011
639 East 185 th Street • Cleveland, OH
Iš anksto susitarus, paskambinant į Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžioji dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

ter, 1519 Euclid Ave., Cleveland. Didžiųjų Ežerų festivalis vaidins Dickens klasikinių veikalų. Tel. 216- 241-6000.

* Pasakiško miško 1994 m. šventinis spektaklis – "Fairy Tale Forest 1994 Holiday Show". Clevelando botanikos sodas, 11030 East Blvd. Gruodžio 2-24, 26-30 d. garsųjų pasakų užburto miško vaizdai. Įėjimas nemokamas. Tel. 216-721-1600.

PARENGIMAI

1994 M.

• GRUODŽIO 10 d. Susikau-pimo diena–rekoлекcijos įvyks šeštadienį, gruodžio 10 d. Dievo Motinos parapijos svetainėje. Rekoлекcijų vadovas – kun. J. Vaišnys, S.J. iš Chicagos.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

• GRUODŽIO 25 d. Tradiciniai Kalėdiniai Jaunimo šokiai, Lietuvių Namuose.

1995 M.

• KOVO 5 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties šventės tęsinys šv. Mišias celebruoja vyskupas James Quinn 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• KOVO 11 d. "ŽAIBO DIENOS 1995", metinis vakaras, Loterija "RESERVE RAFFLE", ECT., Lietuvių Namuose. Sportinė programa – Dievo Motinos parapijos salėje

• BIRŽELIO 4 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilmų uždarymas. Šv. Mišias celebruoja vyskupas Anthony Pilla 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• GEGUŽES 19, 20 ir 21 d.d., 45-sios Š. Amerikos Lietuvių Sporto Metinės Žaidynės Clevelande. Rengia LSK Žaibas

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES

available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

Naujausios žinios iš Lietuvos trumpai

* Lietuvos Respublikos Seimas 1994 m. gruodžio 1 d. išplatino pareiškimą dėl padėties Čečėnijoje. Pareiškime pažymima, kad praėjusią savaitę įvykiai Čečėnijoje pasiekė kulminacinį tašką – Grozne ir kituose miestuose liepsnoja kautynės, dėl ko žūsta civiliai žmonės. Pasaulio informacijų agentūros praneša, kad šiame konflikte dalyvauja pilnai apginkluoti Rusijos kariuomenės daliniai.

Lietuvos Seimas reiškia susirūpinimą dėl padėties Čečėnijoje, reikalauja sustabdyti kraujo praliejimą ir ragina visus nesutarimus spręsti taikiu būdu. Seimas kreipėsi į Rusijos Federalinį Susirinkimą ir Valstybės Dumą, ragindamas sustabdyti karo veiksmus ir pradėti pasitarimus.

Pareiškime toliau raginama kad tarptautinės organizacijos pasiųstų savo stebėtojus į Čečėniją, atstatytų žmonių teises ir likviduotų naują karo židinį.

* **Lapkričio 17 Maskvoje įvykęs Lietuvos ir Rusijos ekspertų susitikimas** dėl Rusijos tranzito per Lietuvos teritoriją baigėsi be rezultatų. Kitą dieną išplatintame Lietuvos URM oficialiame pareiškime nurodoma, jog, nors ir nebuvo pasiekta abiem pusėms priimtino sprendimo, šalys išsiaiškino principines pozicijas dėl Lietuvos pasiūlyto susitarimo sprendimo, projekto. Pareiškime abejojama, ar dėl esminių šalių pozicijų skirtumų pavyks sureguliuoti šią problemą abipusiai priimtinu dvišaliu susitarimu, tačiau visas problemos ir toliau siūloma spręsti derybų keliu. Rusijos karinį tranzitą numatoma praleisti ir po sausio 1, tačiau jau pagal Lietuvos Vyriausybės patvirtintas taisykles.

Rusijos URM tokią Lietuvos poziciją suprato kaip derybų nutraukimą bei faktinį atsakymą pasirašyti karinio tranzito sutartį. Ministerijos diplomato A. Udalcovo teigimu, Lietuvos ekspertų delegacija atsisakė aptarti sutarties projektą ir siūlė kalbė-

tis tik apie karinių pervežimų taisykles. Anot A. Udalcovo, Rusija laikosi nuomonės, kad taisyklės yra Lietuvos vidaus reikalas ir reikalauja sudaryti dvišalį susitarimą.

Derybų su Lietuva delegacijos vadovo V. Isakovo nuomone, Vilniaus pozicija nutraukti derybas dėl sutarties pasirašymo niekuo nepagrįsta ir nurodė, kad Rusija turi ekonominio pobūdžio spaudimo priemonių Lietuvai (dujų ir naftos tiekiamas), tačiau jų netaikys, kadangi dėl to visų pirma nukentėtų 300 tūkst. Lietuvoje gyvenančių rusų.

* **Aštrų pareiškimą dėl Baltijos Asamblėjos raginimo demilitarizuoti Karaliaučiaus kraštą** priėmė Rusijos valstybės Duma. Jame nurodoma, jog šio regiono demilitarizacija yra vidinis Rusijos reikalas, o nurodinėti kaip elgtis "iš už Baltijos Asamblėjos apvalaus stalo ribojasi su nepadorumu". Rezoliuciją šiuo klausimu priėmė ir Karaliaučiaus krašto Duma. "Baltijos Asamblėjos rezoliucija tarp srities gyventojų sukėlė pasipiktinimą ir protestus", "Kaliningrado srities problemos yra ir bus išimtinai Rusijos vidaus reikalas", – sakoma joje.

Matyt išsigandęs Rusijos pasipiktinimo, ši antradienį LDDP frakcijos atstovas A. Gričius pasiūlė Seimui rezoliuciją dėl Karaliaučiaus krašto, kurioje nurodoma, kad šis regionas yra Rusijos sudėtinė dalis, o neatsakingi atskirų Seimo narių pasisakymai įvairiais šio krašto problemų klausimais neatspindi LR Seimo pozicijos. Tačiau Seimas balsų dauguma nutarė neįtraukti šio klausimo į darbotvarkę.

* **Vilniaus aerouoste** oficialiai pristatyta nauja Lietuvos Respublikos skrydžių valdymo sistema. Ji buvo kuriama dvejus metus kartu su Prancūzijos "Thomson" firma – reorganizuojant ir pertvarkant Lietuvos valstybinę skrydžių valdymo tarnybą (VSVT). Pertvarkymai kainavo apie 15 mln. JAV

dolerių. Virš Lietuvos aptaraujamos teritorijos kas mėnesį skrenda 4-5 tūkstančiai lėktuvų, kurių daugiau kaip 90 procentų – tranzitiniai.

* **Lietuvoje jau diagnozuoti 28 ŽIV nešiotojai**, tarp jų – viena moteris. Jauniausiajam infekuotajam 19 metų, vyriausiajam – 63 metai. Visi jie užsikrėtę lytiniu būdu. Tokius duomenis pateikė Lietuvos AIDS centras, Pasaulinės AIDS dienos proga ragindamas visuomenę imtis efektyvesnių veiksmų prieš XX amžiaus marą.

Gruodžio 1-oji – Pasaulinė AIDS diena, šiemet jos tema "Šeima ir AIDS".

Lietuvoje jau prasidėjo renginiai, skirti Pasaulinei AIDS dienai paminėti.

(ELTA, LA, –er–)

* **Artėja šv. Kalėdos ir Naujieji metai. Prisiminkite savo artimuosius, draugus bei pažįstamus ir pasveikinkite juos šia proga.**

Sveikindami per DIRVĄ Jūs suteiksite net tik pakilią šventinę nuotaiką savo artimiesiems, bet ir paremsite lietuviškąją spaudą.

Skubėkite, laiko liko visai mažai!

POEZIJOS KONKURSAS

Premija \$1000.00 yra paskirta poezijos konkursui. Konkurse gali dalyvauti visi gyvenantieji Clevelando ribose. Konkurso data sausio mėnesio 1 d. 1995 m. Poema 21 eilutės ar mažiau siųsti:

Free Poetry Contest, 1626 N. Wilcox. Suite 126, Los Angeles, Calif. 90028.

Dėl informacijos skambinkit Dr. Carolyn Vanderbilt, Poetry Editor (310) 572-6616

• • • • •

PASKUTINĖ PROGA ĮSIGYTI:

1. Encyclopedia Lituanica, komplektas 6 tomai;
2. Vinco Krėvės raštai, 6 tomai;
3. Lietuvių enciklopedija, pavieniai tomai ir kiti Lietuvių Enciklopedijos leidyklos leidiniai (gaunami ir "Drauge").

Kreiptis: J.Kapočius, P.O. Box 752, Cotuit, MA 02635, tel. 508-428-6991.

• • • • •

KLaidos atitaisymas

Praeitoje DIRVOS laidoje (94.XII.1, Nr.46) įsivėlė apmaud klaida: straipsnyje "LDDP "kuria" naują Lietuvos istoriją" trijose vietose sukeistos teksto eilutės. Perspausdiname klaidingai atspausdintą teksto dalį ir už klaidą gerbiamus skaitytojus atsiprašome.

Pradedant straipsnio antroje skiltyje žodžiais: "Kaip žiūrėsime..." toliau turi būti:

Kaip žiūrėsime į A.Brazauską, kuris pajėgė atskirti Komunistų partiją nuo Maskvos ir atidarė vartus Lietuvos nepriklausomybei, jam irgi reikia rezistentų pažymėjimo.

... Turim apsispręsti, ar pripažįstame dviejų kategorijų pažymėjimus, ar vienos kategorijos pažymėjimus".

Apie pusantros valandos trukusių debatų metu niekas iš LDDP vadovybės neišsakė valdančiosios partijos požiūrio į šiuos klausimus ar tuo labiau nepareiškė, kad oficiali frakcijos pozicija skiriasi nuo A.Albertyno pasisakyme išdėstytų minčių. Frakcijos narys M.Stakvilevičius dar pridūrė, jog reikia vieną kartą objektyviai išsiaiškinti ir padaryti tvarką, kad vieni nebūtų šališkai liaupsinami, o kiti smerkiami.

Polemikoje dalyvavęs Politinių kalinių sąjungos pirmininkas, Tėvynės Sąjungos - konservatorių frakcijos atstovas A.Stasiškis padėkojo LDDP už atvirumą, kuriuo paliudyta, jog partija tęsia tą pačią politiką, kurią vykdė Stalino tarnai ir stribai. Tarybinius partizanus jis pavadino svetimos valstybės apmokamais agentais, kurie, siekdami kuo greičiau okupuoti Lietuvą, žudė, vogė ir plėšė žmones. Politinių kalinių sąjungos vadovo nuomone, tai, kad mokslinio tyrimo įstaigai pavedama išduoti įvairius socialines lengvatas patvirtinančius juridinius dokumentus, yra teisinis nonsensas. Jis sutiko, kad gal kažką ir reikėjo keisti rezistentų pažymėjimų išdavimo tvarkoje, komisijos darbe, tačiau griežtai pasisakė prieš pačios rezistencinio pasipriešinimo dalyvio sąvokos panaikinimą. Politinių kalinių sąjungos atstovas J.Listavičius konstatavo, jog daugelis Tėvynės laisvei savo sveikatą ir jaunystę paaukojusių rezistentų šiandien laisvoje Lietuvoje vėl gyvena okupacijos laikų gyvenimą.

Opozicijos lyderis V.Landsbergis paneigė išsakytą nuomonę, jog tuose aktuose, kuriuos priėmė

Aukščiausioji Taryba ir jos Prezidiumas nevienodai traktuojami rezistentai prieš sovietų ir nacių okupantus. Jis sakė, kad rezistentams buvę prilyginti kovoję prieš nacių okupantus, net buvę geto kaliniai. Jis labai griežtais žodžiais įvertino istorijos išskraipymus Seime, sakydamas, jog yra bolševikai tie, kurie pasisakė ir balsavo už Rezistencijos dalyvių teisių komisijos panaikinimą.

LSDP narys V.Plečkaitis, vertindamas polemiką Seime, sakė, jog šios kalbos tik patvirtino nuomonę, kad LDDP narių manymu, sovietinis režimas buvo visai neblogas ir pasikeitus sąlygoms, jie, ko gero, vėl tarnautų svetimiesiems.

O Dabar keletas žodžių apie pačią tiek aistrų sukėlusią Rezistencijos dalyvių teisių komisiją bei jos atliekamą darbą. Ji buvo sudaryta atkūrus nepriklausomybę Aukščiausiosios Tarybos nutarimu ir įgaliota spręsti pažymėjimų išdavimo buvusiems rezistentams klausimus. Šios komisijos nariais buvo teisininkai iš Aukščiausiojo Teismo, Prokuratūros, Teisingumo ministerijos. Pažymėjimų išdavimo procedūra buvo tokia - žmogus, norintis gauti rezistentų pažymėjimą, kreipdavosi į vietinį Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos skyrį, pateikdavo faktus iš savo biografijos, liudininkų parodymus. Skyrius, apsvairstęs tokį pareiškimą, siųsdavo jį į savo organizacijos centrinę būstinę. Čia dar kartą apsvairstus, medžiaga jau būdavo siunčiama į minėtą komisiją. Ši paskelbdavo pretendentų pavardes "Tremtiniuose" ir po 2 mėnesių, jei nebūdavo gautama blogų atsiliepimų, komisija išduodavo rezistentų pažymėjimą.

Deja, tokia, atrodytų, demokratiška ir gana patikima procedūra nepatiko LDDP. Tad Seimui buvo pateiktas dokumento, panaikinančio šią komisiją projektas. Naujuoju Seimo sprendimu Rezistencijos dalyvių teisių komisija panaikinta, o rezistencijos pažymėjimų išdavimo funkcija perduodama Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui, t.y. tai pačiai tiek nepasitikėjimo ir aistrų sukėlusiai V.Skuodžio vadovajamai įstaigai.

Vilnius, XI.24 -er-

Amžinybėn iškeliavus

EDUARDUI KERSNAUSKUI,

nuoširdžią, seserišką užuojautą dukrai NIJOLEI KERSNAUSKAITEI ir visiems artimiesiems reiškia

Clevelando Neringos skaučių tuntas

JUOZUI MEKEŠAI

mirus, jo dukrai BIRUTEI VEDEGIENEI, L.B. valdybos narei, ir visiems giminėms bei artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą

L.B. Clevelando apylinkės valdyba